

Casa 44
Gab. 31
Est. 30
Tab. 30
N.º

H
D
18
18

Sala 26
Gab. 10
Est. 5
Tab. 5
N.º

17-17-12 =

H
C
EMMANUELIS
ALEXANDEREGAS,
JURISCONSULTI LUSITANI
TRACTATUS
DE COMPETENTIJS,
AUCTOR ARCHIEPISCOPOS, &c.

H

D

18

18

D. D. EMMANUELIS
ALVAREZ PEGAS,
JURISCONSULTI LUSITANI
TRACTATUS
DE COMPETENTIJS,
INTER ARCHIEPISCOPOS, &c.

D. D. EMMAI...
ALVAR...
JURISCONSULT...
TRAGTUS
DE COMP...
INTRA ARGHIB...
20

D. D. EMMANUELIS
ALVAREZ PEGAS,

JURISCONSULTI LUSITANI,
IN SUPPLICATIONIS SENATU CAUSARUM

Patroni, & Mitræ Archiepiscopalis tam Ulyssiponenſis
quàm Bracharenſis Procuratoris, ac etiam Sanctæ
Bullæ Cruciatæ Promotoris.

TRACTATUS
DE COMPETENTIJS
INTER ARCHIEPISCOPOS,

EPISCOPOSVE, ET NUNTIIUM APOSTOLI-
cum cum potestate Legati á latere; & de eorum potestate.

DE FORO ETIAM EXEMPTORUM,
Et ubi conveniri debeant.

EDITIO ALTERA; CUI ACCEDIT EJUSDEM AUTHORIS OPUSCULUM DE
ſimultanea libera, aut turnaria Beneficiorum proviſione, Sede Papali vacante.

EMINENTISSIMO, AC REVERENDISSIMO PRINCIPI

JOANNIDA MOTTA,
S. R. E. CARDINALI.

SUMPTIBUS LAURENTIJ MORGANTI
Bibliotecarij Illuſtriſſimi, ac Reverendiſſimi

D. D. THOMÆ DE ALMEIDA

PATRIARCHÆ I. ULYSSIPONENſIS

ULYSSIPONE OCCIDENTALI,

Ex Typographia ANTONIJ PEDROZO GALRAM.

Cum facultate Superiorum, & Regali Privilegio. Anno M. DCC. XXVIII.

18
18a)

D. D. EMMANUELIS

ALVAREZ PEGAS

JURISCONSULTI LITANI
IN SUBPLICATIONIS SENATU CAUSARUM

Baroni, & Mitis Archiepiscopi cum Ulyssiponenis
Guam Bacharantis Procuratoris, ac etiam Sanctae
Bulle Cruciate Promotoris.

TRACTATUS

DE COMPETENTIS

INTER ARCHIEPISCOPOS

EPISCOPOSVE, ET MUNIUM APOSTOLICE
cum cum potestate Legatis laicis de eorum potestate

DE FORO ETIAM EXTERNUM

Et ubi convenit debeat.

EDITIO ALTERA, QUI AGGREDITUR FURIBUS AUSTRIACIS
simulantes libere, aut tunc in Bacharanti provisione, Sede Regali vacante.

EMINENTISSIMO, AC REVERENDISSIMO PRINCIPALI

JOANNI DAMOTTA

S. R. E. CARDINALI

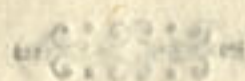
Conferantur etiam cum vera Episcopi ejusdem Principis Eminentiissimi

COMPETENTIS INTER ARCHIEPISCOPOS

Bacharanti Legatis, ac Reverendissimi

D. D. THOMAE DE ALMEIDA

PATRIARCHAE I. ULYSSIPONENSIS

ULYSSIPONE OCCIDENTALI

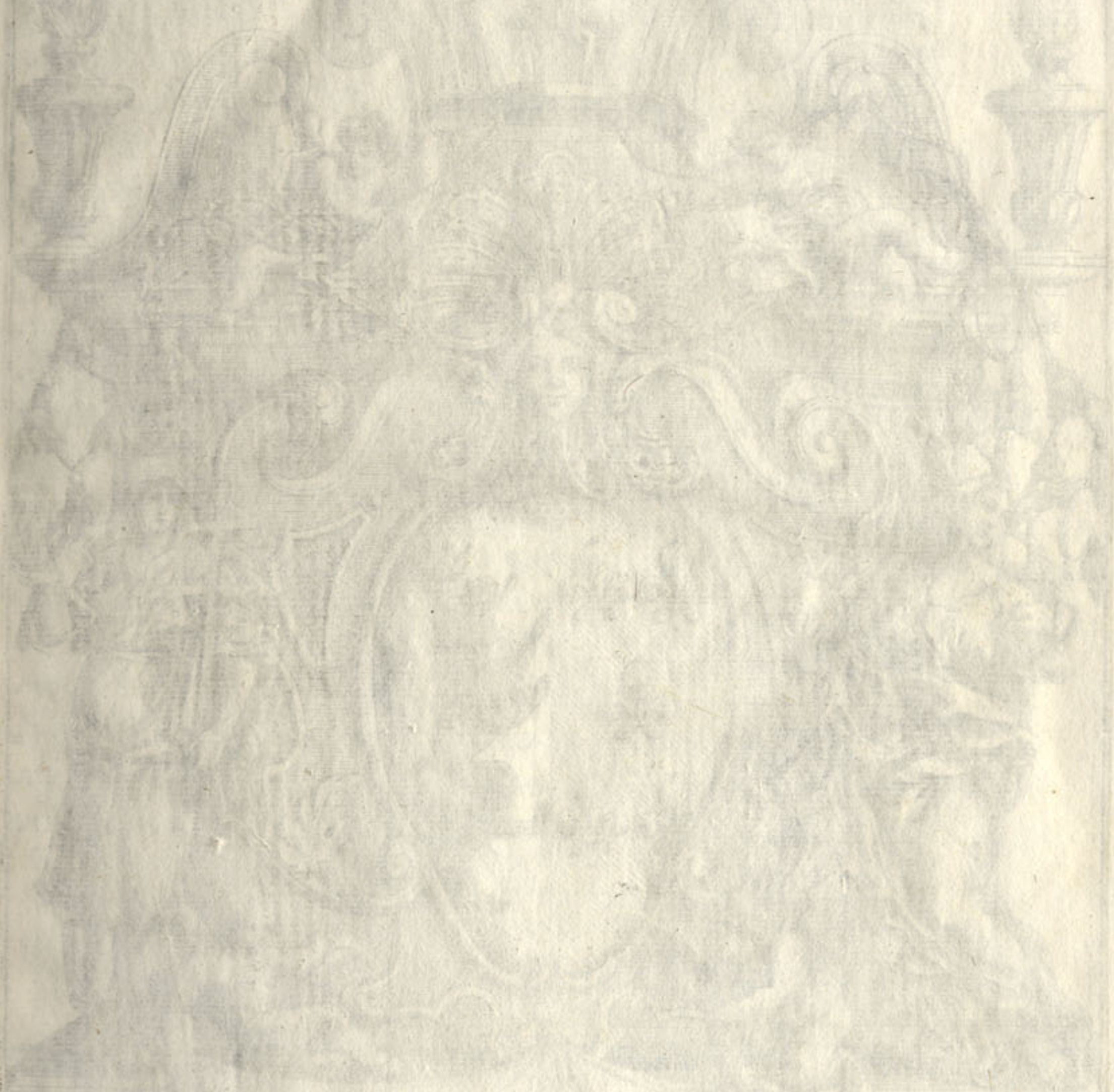
Ex Typographia ANTONII PEDROZO GARRAM.

Cum facultate superiorum, & Regali Privilegio. Anno M DCC XXVIII.

EMINENT TIME

AGREEMENT

EMINENT TIME
AGREEMENT
No. 100
NEW YORK

Eminentis. ac Reverendis.
Principi D. D.
Ianni S. R. E. Cardinali
Da Motta.

Miquel LeBouteux f.

**EMINENTISSIME,
AC REVERENDISSIME PRINCEPS.**

NOVAM proditurus in lucem Tomus
ille de *Competentijs*, quem Gallicis
olim typis supposuit Celeberrimus *Furisconsultus* Emmanuel
Alvarez Pegas *Eminentiam* Tuam sponte quaerit; tum ut

Lectorem se dignum tandem aliquando inveniatur; tam ut Auctori suo novus a magnitudine Tua honos, ac decus accedat, ita, ut mihi omnino liberum pœne non fuerit librum ad Te ultrò convolantem Eminentia Tuæ sacrare. Spero autem Princeps Eminentissime, ut quaecumque hoc obsequium meum eâ, qua præditus es humanitate, complectaris. Nec velim dubites, amoris, & observantiæ erga Te meæ signa quammaxima, quoties sese tulerit occasio, exhibiturum me esse. In id siquidem me, vel nolentem compelleret præter alia bene multa, beneficium illud, quod ab Eminentia Tua recens accepi, veniam nimirum, ac facultatem Effigiei, Nominisque tui præclarissimi in fronte hujus Operis sculpendi; quo certè fiet, ut eruditus iste Auctoris, aliàs jam notissimi Labor ab Doctis omnibus pluris æstimetur, si eum Tibi placuisse cognoverint: tam alte omnium mentibus infixæ est scientiæ Tuæ opinio! a cujus ego laudibus calamum abstineo, ut imposito mihi à modestia Tua præcepto satisfaciam, illibenti tamen animo, ac, ut verum fatear, invito prorsus, & nolente. Porrò illud unum coram omnibus per Te mihi profiteri liceat, scilicet: fore ut præcellentissimæ virtutes, quibus ornatus es, ut nunc Competentiarum Protectorem, ita olim earumdem supremum Te Judicem in Ecclesia constituant. Id precibus quantis potest maximis a Superis contendere continenter perget

Eminentia Tuæ

Humillimus addictissimus famulus
Laurentius Morganti.

AD LECTOREM
AUTHORIS PRÆLOCUTIO.

I quis ex me (AMICE LECTOR) sciscitetur, cur de Competentia, & concursu inter Nuntium Illustrissimum cum potestate Legati à latere, & D. Archiepiscopum, & de eorum jurisdictione, potestate, ac etiam de foro Exemptorum, & jurisdictionis ordinariæ defensione scripserim, videat rationes in elogio deductas & *in cap. 1. num. 1.* relatas, & suppetit etiam alia ratio; indefessum scilicet studium ad obediendum factum, cum quo multa vidi, non pauca legi, & examinavi, quæ omnia DD. observant, notant, accuratè conferunt, attentè perpendunt; omnia, inquam, quæ ad mores publicos, & privatos, ad res forenses, ad convivia, fora, funera, vestes, jurisdictionem, potestatem inter Nuntios cum potestate Legati à latere, & Archiepiscopos, Episcoposve pertinent; immò & illa in lucem aliquando pertrahunt, quæ magno emolumento sciri, nesciri vix sine detrimento possunt. Profuit tamen hac nostra ætate 31. anno, post quinquagesimam Dominicam anni hujus 1673. ista illorum diligentia, quæ facem prætulit, inussitque Illustrissimo Archiepiscopo Ulyssiponensi desiderium, ac gaudium, diligentiam, ac industriam ad res Ecclesiasticas adferendi; singulasque non cum alijs confusas, & permixtas, sed resolutivè, sigillatim, ac separatim ex aliorum DD. optimisque, iisque monumentis, perspicua methodo, & accurata ratione explanandi. Cui studio maxima cum Reipublicæ Christianæ utilitate, & Archiepiscopalis, aut Episcopalis jurisdictionis, ac potestatis, & Catholicæ Religionis incremento, ac gloria plerique summa eruditione viri aliquot abhinc annis strenuè, nec infautis avibus incubuerunt. Horum laudabili doctrinà, exemplo, & Illustrissimi Archiepiscopi, eodèmq; filio, quamvis rudiori, ista contexere, sed stamine fusiori, visa est quorundam (quibus non tanta suppetit, quanta in ejusmodi studio librorum copiâ opus est) commoditas exposcere, ut quicquid argumenti hujusmodi intento in id ingenio delibassem, ac congestum penu irem
expromp.

AD LECTOREM.

expromptum, unde totum semel, & simul, & in una manu haberent, sub uno oculorum ictu.

Sed verò in tanta rerum varietate, quâ hujus Operis series est contexta, habet etiam unde percipiat pius Lector non nihil oblectamenti. Varietas ipsa quæstionum delectationis est mater, quam ut natura in rebus eleganti pulchritudine temperavit, sic in libris à quocunque scriptore, qui Lectoris animum levare, ac fastidium vitare voluerit, prudenter intermisceri debet. Hac arte attamen (dicam ingenuè) usus non sum; sed Opus ipsum nativâ suâ texturâ interstinctum varijs materiæ coloribus, si quæ est in hujusmodi diversitatis gratia, suo è sinu expromit. Genere quidem sub uno Tractatus hi omnes concurrunt, at specie res differunt, quæ explicantur, & resolvuntur in singulis, suisque modis edifferuntur. Methodus etenim, etsi ut plurimum sit didascalica, variat tamen; interdum est enim polemicus, alicoties parenæticus, quin etiam non uno loco encomiasticus contextus. Doctrina, ac resolutio quoque Operis est multiplex, utpote ex sacræ Scripturæ autoritatibus, Patrum documentis, Conciliorum canonibus, Pontificum decretis, exemplis Sanctorum, piorum Principum Capitularibus, legibus, pragmaticis, selectisque resolutionibus, tam Poetarum, quàm utriusque juris, Civilis, Canonici, ac Regni delibuta. Quibus (ubi congruere visum est) humanioris, ac verioris literaturæ observationes ad rem conferentes pleræque admiscuntur; adeo ut hæc, tametsi rudi stilo contexta, ex ipsa tramitis diversitate toti nihilominus opificio aliquantulam concilient gratiam; sed jussu incitatus relinquendo sextum Tomum Commentariorum ad Regni Portugalliæ Ordinationes suspensum, ejusmodi exercitationi in hoc tempore tam in die, quàm in nocte me applicavi, eo fine ut discerem primùm, deinde si qua mihi visa essent utilia, & scitu digna, & breviter resolvenda, alijs in eo studiorum genere non adeò exercitatis indicarem. Cura enim mihi semper fuit ad utilia potius quàm ad amœna duci, aut ducere. Quemadmodum enim floribus alij ad odorem, aut aspectum tantùm, sed apes ad mellifluum, Medici etiam ad sanitatem utuntur; *apis argumentosæ* (ut verbo Ambrosij uti liceat) partes, Medicique potius salutiferum, quàm jucundum consilium statui imitari. In materia necessaria hætenus scripsi, in qua Lector non amœnioris eloquentiæ flosculos quæreret, sed solidæ doctrinæ reperiret meros favos. Hoc Opus in eo argumento versatur, quod etsi fortè non ita rarum, & singulare quispiam arbitrabitur, necessarium tamen, & non inutile abnuere non possit. Rarum siquidem ac singulare ipse ne dixerò, super quo prisca harum potestatum tractatores suis opusculis de sacrorum Ministrorum Ecclesiæ, & Præsulum potestate, excellentia, jurisdictione, ac officio, quasi ex condicito dissertarunt, ac plerique neoterici etiam nonnulla observarunt; sed alij confusè ac per-

mixtim,

AD LECTOREM.

mixtim, alij sigillatim quidem, sed obiter, & nimis arctè, ac plerique omnes non adæquatè de singulis, sed de quibusdam dumtaxat, parciusque quàm par fuisset meminerunt potius quàm scripserunt ex professo. Quamobrem necesse erat rem totam ab ovo (ut aiunt) investigatam accuratiùs exprimere (ut Illustrissimo Domino meo Archiepiscopo visum fuit ;) tractatàque ex instituto uno conciliabunt venustatem, si non removendo prorsus, saltem temperando Lectoris tædio non usquequaque importunam. At forsitan prolixioribus hisce colloquijs, mi benigne Lector, nimis te moror ; in cujus tamen gratiam hoc Opus aggressus, levandi te laboris onere, atque fastidio, pleraque hætenus fortè non ita exactè observata, sparsim hoc toto contextu compendij, in defensionem jurisdictionis ordinariæ in his controversijs, & similibus annotavi; minùs explicata dilucidavi, pugnancia conciliavi, expendi etiam nonnulla aliquà novitate accuratiùs, quæ attento examine indigebant. Sed quidquid attulerim laboris, aut diligentia, excidisse in quibusdam me à recta linea non dubito. In crimen non idcirco tamen, ut reor, vocandus sum : etsi enim improvidè quicquam fortasse dictum alicubi reperire sit, nullibi tamen malignè, nusquam impiè. Si quid peccatum à me, post emendabitur quam monitus fuero improvisi erroris. Non est igitur cur rigidiori censurâ mecum agatur, qui paratus sim grato animo meliores aliorum sensus sequi, cùm novero ; atque meos non defendere, sed fateri, & eluere lapsus : & si me inscio aliquid hîc, aut alibi elapsum est, quod Catholicæ Fidei, aut Christianæ Religioni aliquatenus adversetur, vel ignaro, quod DD. minùs probari contingat, id omne indictum, non scriptum, & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ censuræ, aut cujusvis meliùs sentientis correctioni subiectum ex debito voveo, & ex animo volo. Pssylli absint dumtaxat opto (qui inter Christianos abesse debent) nati venena tantùm, si quæ sunt, unico nocendi animo occulere, pervertere, dispungere, deturpare : Palæstinis similes, qui filio obedientia Isaac invidentes, omnes puteos, quos servi patris ejus Abraham in solatium familiæ foderant, obstruxerunt implentes humo. Sanè quæ hætenus protuli in lucem Opuscula & Commentaria eò spectarunt, ut Ecclesiæ, Justitiæ, Reipublicæque commodo & ornamento inservirent. At fuerunt (perpauci tamen) meos qui pios conatus nescio quo livore, vel odio acti, tentarunt inter turbare ; piæ, zelosæque meæ intentionis (quâ mihi in Domino proficere, & prodesse proximo semper optavi) obruere nisi sunt puros affectus. Deus, precor, illis ignoscat. Hos non læsi unquam, neque lædam, ut spero : rogatos at velim, ut cùm Christiani sint, & mortales se esse meminerint, immortales in pectore non nutriant inimicitias, quas abs re conceptas, hætenus apertis indicijs, exquisitisque occasionibus lubentes, volentes prodiderunt ; adversus quos usque modò, mirantibus plerisque, defendere me nolui, ac etiamnum nolo.

AD LECTOREM.

nolo. De prælo ad prælium laceſſito mihi tot eorum impetitionibus
haud arduum erat proſilire: verum cum fratribus meis pugnaſſes ad cruo-
rem manus conſertum ire, ſemper piaculum duxi. Dixiſſe cum pacifica
anima mihi ſatis fuit: *filij matris meæ pugnaverunt contra me; ego verò
cum mihi moleſti eſſent, intendebam ſilentio, patienter expectans, ſi for-
tè Deus aliquando humilitatem meam reſpiceret*; ipſique tandem qui-
eſcerent, mecumque ſic victi chriſtiano more, & amore manus junge-
rent, cum virenti pacis ac charitatis oliva, quam ijs ſincera mente offero.
Faxit Deus, quæramus omnes quæ ad pacem ſunt Hieruſalem, *nec cui-
piam demus aliquam offenſionem, ne vituperetur miniſterium noſtrum,*
ad cujus honorem & decorem hos libellos per juſſum Illuſtriſſimi Do-
mini Archiepiſcopi Ulyſſiponenſis bona voluntate, & magno gaudio
conſcripſi.

Vale.

LICEN.

LICENÇA DO SANTO OFFICIO.

PO'de-se tornar a imprimir o livro de que se trata intitulado: *Emmanuelis Alvarez Pegas de Competentijs*; & depois de impresso tornarà para se conferir, & dar licença que corra, sem a qual não correrá. Lisboa Occidental 23. de Janeyro de 1728.

Fr. Rodrigo de Lancastre. Cunha. Teyxeyra. Sylva. Cabedo.

LICENÇA DO ORDINARIO.

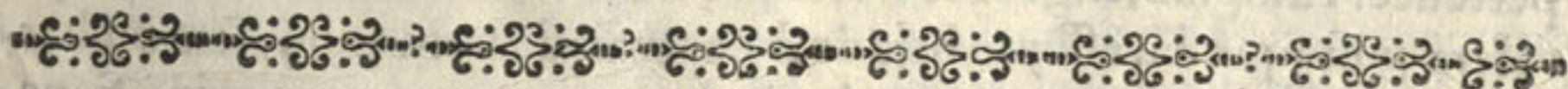
PO'de-se tornar a imprimir o livro intitulado: *Emmanuelis Alvarez Pegas de Competentijs*; & depois de impresso tornarà para se conferir, & dar licença, que corra sem a qual não correrá. Lisboa Occidental 26. de Janeyro de 1728.

D. Joaõ Arcebispo.

LICENÇA DO PAÇO.

Que se possa tornar a imprimir visto as licenças do Santo Officio, & Ordinario, & depois de impresso tornarà à Meza para se conferir, & taxar, & sem isso não correrá. Lisboa Occidental 27. de Janeyro de 1728.

Marquez P. Oliveyra. Teyxeyra.

L I C E N Ç A S.

Visto estar confôrme com o original pôde correr. Lisboa Occidental 17. de Setembro de 1728.

Fr. Rodrigo de Lancastre. Cunha. Teyxeyra. Sylva. Cabedo.

PO'de correr visto estar confôrme com o original. Lisboa Occidental 18. de Setembro de 1728.

D. Joaõ Arcebispo.

TAxaõ este livro em 000. reis em papel. Lisboa Occidental 22. de Setembro de 1728.

Marquez P. Oliveyra. Teyxeyra.

PRIVILEGIO.

OM João por graça de Deos Rey de Portugal, & dos Algarves daquem, & dalèm Mar em Africa, Senhor de Guinë &c. Faço saber, que Lourenço Morganti me representou por sua petição, que elle estava reimprimindo com licença minha, & as mais necessarias o livro intitulado: *Emmanuelis Alvarez Pegas de Competentis*, em que estava fazendo consideravel despeza. E porque temia que outrem o reimprimisse, ou que mandasse vir de fóra. Me pedia lhe fizesse mercè conceder privilegio por dez annos para que nenhuma outra pessoa podesse reimprimir o referido livro com as penas que se costumavaõ cominar aos transgressores do dito privilegio. E visto o que allegou. Hey por bem de conceder ao supplicante o privilegio de que faz menção por tempo de dez annos, para que durante elles nenhum Impressor, Livreyro, nem outra qualquer pessoa possa imprimir, vender, nem mandar vir de fóra do Reyno o livro referido sem licença do supplicante, sobpena de perder todos os volumes que lhe forem achados para o mesmo supplicante, & de pagar sincoenta cruzados ametade para o accuzador, & a outra para minha Camera Real. E mando às justicas a que pertencer cumpraõ, & guardem esta provizaõ como nella se contém, que valerá posto que seu effeyto haja de durar mais de hum anno, sem embargo da Ordenação do livro segundo titulo quarenta em contrario. E pagou de novos direytos quinhentos & quarenta reis, que se carregaraõ ao Thesoureyro delles a folhas trezentas & sincoenta & quatro do livro duodecimo de sua receyta, & se registou o conhecimêto em fórmula no livro duodecimo do registo geral a folhas sincoenta & nove verso. El Rey Nosso Senhor o mandou por seu especial mandado pelos DD. Antonio Teyxeyra Alvares, & Manoel da Costa Bonicho ambos do seu Concelho, & seus Dezembargadores do Paço. Joseph da Maya Faria a fez em Lisboa Occidental a vinte & hum de Mayo de mil & setecentos & vinte & oyto annos: de feytio desta duzentos reis. Manoel de Castro Guimaraens a fez escrever.

Manoel da Costa Bonicho.

Antonio Teyxeyra Alvares,

S E R I E S

CAPITUM, ET QUÆSTIONUM, Quæ in hoc Tractatu continentur.

P A R S P R I M A.

- CAP. I. **D**E relatione casus, & causa scribendi. 33
- II. **D**E institutione, & origine Ecclesiarum, Archiepiscopatum, aut Episcopatum Regni Portugallia, & quanti sint? 16
- III. De Archiepiscoporum aut Episcoporum in quolibet Archiepiscopatu, aut Episcopatu particulari necessitate. 22
- IV. De qualitatibus eorum, qui eligendi sunt ad Archiepiscopi aut Episcopi dignitatem. ibid.
- V. Utrum exteri, & non Regni originarij possint ad Archiepiscopatus aut Episcopatus dignitatem eligi, aut nominari? 25
- VI. Utrum sanguinis impurus, & descendentes ab Hebræis, Mauris, & Neophytis possint ad Archiepiscopatus, aut Episcopatus dignitatem eligi, & quomodo sanguinis puritas, vel impuritas probetur. 26
- VII. De legitimatione requisita ad Episcopatus munus, & an illegitimi possint eligi ad Archiepiscoporum, aut Episcoporum dignitatem. 30
- VIII. Utrum illegitimus possit dispensari ad Archiepiscopatus aut Episcopatus dignitatem, & an dispensatus quoad omnes Ordines, beneficia & Dignitates censeatur dispensatus quoque ad Archiepiscopatum, aut Episcopatum, aut Cardinalatum? 31
- IX. Utrum expositus eligi possit in Archiepiscopum aut Episcopum? 33
- X. An ignotis natus parentibus, vel de quibus utrum legitime generaverint dubitatur, in Episcopum promoveri possit. 34
- XI. Utrum nobilitas, seu fidalguia requiratur ad hoc ut aliquis ad Archiepiscopatus, aut Episcopatus dignitatem eligatur; & an ignobilis possit nominari? ibid.
- XII. Utrum habens filios, vel nepotes possit ad Episcopatus dignitatem eligi, aut nominari? 35
- XIII. Utrum habens concubinam, vel uxorem possit ad Archiepiscopatus aut Episcopatus dignitatem eligi, aut nominari; & quid si inscia uxore promotus, vel nominatus fuerit. 36
- XIV. Aere alieno gravatus an possit in Archiepiscopum aut Episcopum eligi, aut in Religionem admitti? ibid.
- XV. Utrum criminosi possint in Archiepiscopos, aut Episcopos eligi, aut in Religionem admitti? 37
- XVI. Utrum corpore vitiatum, infirmum, & insani possint in Archiepiscopos aut Episcopos eligi, aut in Religionem admitti. 38
- XVII. Quæ ætas requiratur ad hoc ut aliquis eligatur ad Archiepiscopatus aut Episcopatus dignitatem? ibid.
- XVIII. Quo jure Regi ac Principi nostro competat juspatronatus circa electiones ac nominationes Archiepiscopatum, aut Episcopatum sui Regni,

Series Capitulorum.

- Regni, & quomodo à Summo Pontifice concedatur talis dignitas. 39
- XIX. De diligentibus necessarijs ad hoc ut Episcopus obtineat dignitatem, & quomodo fieri debent, & apud quem, & quid in præconizatione? 50
- XX. De juramento fidelitatis, & ad quod præstandum teneatur Archiepiscopus aut Episcopus, & quare & apud quem. ibid.
- XXI. An & quando Archiepiscopus aut Episcopus possit adipisci possessionem virtute literarum Apostolicarum, & quibus requisitis: & an absque Bullæ Confirmatione possit administrare, aut per Regis mandatum, aut ex epistola Cardinalis, in qua dicit literas esse expeditas: & quid quando apprehendit possessionem absque Bullis; & an eam possit obtinere, & apprehendere per procuratorem secularem, & possit administrare ante consecrationem, & post adeptam possessionem? 51
- XXII. De consecratione Archiepiscoporum aut Episcoporum, & quomodo fieri debeat, & in quo tempore, & quibus requisitis, & ceremonijs. ibid.
- XXIII. De Mitræ Episcopalis antiquitate, & usu. 52
- XXIV. De virga Episcopali, vel pastoralis baculo. 53
- XXV. De annulo Episcopali. ibid.
- XXVI. De Archiepiscopali, aut Episcopali cruce pectorali, & de ejus gloria, reverentia, & laudibus: & quantum sit ad bene regendum necessaria. 55
- XXVII. De chirothecis Archiepiscoporum, & Episcoporum. 57
- XXVIII. De dalmatica, & tunicella Archiepiscopali, aut Episcopali. ibid.
- XXIX. De sandalijs, & podere, vulgò *Rochete*, Archiepiscoporum aut Episcoporum, & quomodo, & quando portare possint. 58
- XXX. De vestibus Episcoporum, & quibus uti possint, & quando. ibid.
- XXXI. De Archiepiscopali pallio, & quid sit, & quando tradendum. 59
- XXXII. De antiquorum more mittendi ad Regna Legatos aut Nuntios cum potestate Legati à latere, & quæ debeat legatio continere. ibid.
- XXXIII. Utrum Illustrissimus Nuntius cum potestate Legati à latere creatus habeat potestatem Legati à latere verè, vel non, & de ejus potestate. 63
- XXXIV. De potestate præmissa Archiepiscopo negandi facultatem sibi petitam, ac de nullitate facultatis concessæ ab Illustrissimo Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere ad hoc ut contradicente Archiepiscopo Illustrissimus Episcopus Capellanus Maior extra Parochiam cum Pontificalibus baptizaret. 69
- XXXV. De Fonte baptismali Parochiæ in qua baptizari debent infantes, & non extra, nisi in casu necessitatis: & utrum possit aliquis baptizari in monasterio exempto, ex Nuntij cum potestate Legati à latere facultate, absque consensu Archiepiscopi, aut Episcopi, & contradicente eo? 71
- XXXVI. Utrum Episcopus possit baptizare cum Pontificalibus, aut exercere Pontificalia in monasterio exemptorum, aut in alia Ecclesia, absque licentia Archiepiscopi, aut Episcopi in cujus Dicecesi invenitur, & eo contradicente, cum facultate Nuntij cum potestate Legati à latere ab eo obtenta? 73
- XXXVII. Utrum si ab Archiepiscopo aut Episcopo ad aliquid faciendum aliquis petivit licentiam, & fuerit ab eo negata, tam judicialiter, quam extrajudicialiter, possit supplicans per querelæ viam aut sine illa recurrere ad Nuntium cum potestate Legati à latere, & eam obtinendo exequi, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. 77
- XXXVIII. Utrum Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere possit dispensare in Conciliaribus dispositionibus, aut contra jus aut Sacrosanctum Concilium Tridentinum aliquid statuere, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, qui in illius decreto fundantur. 79
- XXXIX.

Series Capitulum.

- XXXIX. Utrum Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere possit se intromittere in jurisdictione Archiepiscopi, aut Episcopi Ordinarij, aut eam turbare, aut impedire, aut aliquid contra eam statuere, aut cum eo in prima instantia concurrere, an solum in secunda habeat jurisdictionem. 81
- XL. Utrum Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere possit committere totam suam facultatem alicui Episcopo, aut clerico constituto in dignitate, contradicente Archiepiscopo, aut non? 83
- XLI. Utrum esto quod Nuntius cum potestate Legati à latere potuisset dispensare in Concilij decreto virtute facultatis expressæ, fuisset valida licentia absque causa legitima, & an sufficeret in supplicatione relata, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. 84
- XLII. Utrum gratia nulla aut subreptitia Illustrissimi Nuntij cum potestate Legati à latere concessa in præjudicium jurisdictionis ordinariæ Archiepiscopi, eo contradicente possit exequi, & observari: & quando subreptio dicatur intervenire, vel non? 85
- XLIII. Utrum de nullitate, aut subreptione gratiæ facta ab Illustrissimo, ac Reverendissimo Nuntio, in præjudicium jurisdictionis Archiepiscopalis, aut Episcopalis apud eum editæ, possit cognoscere Archiepiscopus, aut Episcopus, quando nullitas patet ex ventre rescripti, ita ut ei non obediat? 86
- XLIV. De præminentia, excellentia, & dignitate Archiepiscopi, aut Episcopi, de honore eis exhibendo, ac de eorum potestate, ferendique edicta pastoralia, & puniendi tam per censuras & interdicta, quam per alias penas, etiam contradicente Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere, & ejus Reverendo Auditore? 88
- XLV. De sigilli fide in Pastoralibus, & utrum Archiepiscopus, aut Episcopus possint habere sigillum, etiam præsentem, & contradicente Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere? 93
- XLVI. De obedientia debitâ Archiepiscopo, aut Episcopo à subditis etiam præsentem Nuntio cum potestate Legati à latere, & eo contradicente in materia pertinente ad munus Episcopale, ac etiam de nullitate edicti affixi ab Episcopo contra Archiepiscopi Diocesani edictum pro defensione commissionis obtentæ ab Illustrissimo Nuntio cum potestate Legati à latere. 94
- XLVII. De defensione Pastoralium Illustrissimi Archiepiscopi, & de pœnis excommunicationis ac interdicti in eis promulgatis, ac etiam de speciebus interdicti, necnon excommunicationis, in quibus fundatæ fuere etiam præsentem Nuntio Apostolico, & contradicente. 98
- XLVIII. Utrum Regulares, seu Religiosi teneantur observare censuras, aut interdicta ab Archiepiscopo, aut Episcopo lata, & in suis Ecclesijs publicare talia interdicta, aut censuras, contradicente Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere. 108
- XLIX. Utrum Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere sit Ordinarius exemptorum Regularium, ita ut non obstante pastoralia Archiepiscopi, aut Episcopi fundata in Concilij jurisdictione adversus exemptos, eo contradicente possit, aut ejus Reverendus Auditor concurrere cum eis, & exempti Regulares teneantur potius ei obedire quam Archiepiscopis, aut Episcopis? 109
- L. De foro exemptorum, & ubi conveniri debeant, & an possint puniri ab Ordinario, Archiepiscopo, aut Episcopo, etiam contradicente Nuntio, aut ejus Auditore: ad intellectum textus in cap. 1. de privileg. in 6. & Concil. Trident. sess. 7. de reformat. cap. 14. 110
- LI. Utrum Archiepiscopus aut Episcopus possit punire Religiosos exemptos, aut alios turbantes suam jurisdictionem, aut lacerantes ejus edicta, faci-

Series Capitulorum.

- faciendoque alios actus turbativos, non obstante contradictione Nuntij Apostolici facta ut ab Ordinario exemptorum, & quid in cedulonibus, & lacerantibus edictalia ministrorum Sanctæ Inquisitionis. 121
- LII. Utrum & quando Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere possit committere causam appellationis interpositæ à decreto, aut edicto Archiepiscopi prolato in materia criminali, aut pœnali, & eam committere suo Reverendo Auditori. 122
- LIII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere possit suspendere interdictum promulgatum ab Archiepiscopo, aut Episcopo à quo appellatum fuit, & quando habeat talem facultatem vel non. 124
- LIV. Esto quod Illustrissimus Nuntius cum potestate Legati à latere potuisset suspendere interdictum virtute suæ facultatis, aut sine illa positum ab Illustrissimo Archiepiscopo, fuisset valida commissio, aut suspensio? 125
- LV. Utrum esto quod commissio Illustrissimi Nuntij facta Reverendo Auditori possit procedere contra Archiepiscopum Illustrissimum, possit id fieri per supersessoriam, inhibitoriam, aut suspensionem interdicti, non verificata prius clausula *Constituto prius de gravamine.* 126
- LVI. Utrum Reverendus Auditor, cui Nuntius cum potestate Legati à latere commisit causam in casu in quo potest, possit ante transportationem actorum jubere supersessoriam, aut inhibitoriam temporalem, usque scilicet ad certum tempus, ut durante eo suspendantur edicta, aut mandata per Archiepiscopum, aut Episcopum, & ille teneatur obediendo executionem suspendere. 127
- LVII. De nullitate Edictalis, Decreti, & declarationis Reverendi Auditoris, transactæ virtute commissionis obtentæ ab Illustrissimo ac Reverendissimo Nuntio cum potestate Legati à latere adversus Pastoralia Illustrissimi Archiepiscopi procedentis ad ulteriora. 131
- LVIII. Utrum Reverendus Auditor virtute commissionis Illustrissimi Nuntij cum potestate Legati à latere possit suspendere interdictum ad tempus ante actorum transportationem, quando promulgatum fuit ab Archiepiscopo, aut Episcopo, à quo appellatum fuit. 132
- LIX. Utrum Reverendus Auditor virtute commissionis factæ ab Illustrissimo Nuntio cum potestate Legati à latere ante actorum transportationem possit relaxare excommunicationem per edicta promulgatam ab Illustrissimo Archiepiscopo, aut Episcopo, à quo appellatum fuit. 134
- LX. Utrum si Nuntius cum potestate Legati à latere contendat cum Archiepiscopo, possit recurri ad Principem, ut cesset competentia inter eos orta. 135
- LXI. Utrum Illustrissimus Archiepiscopus recognita ejus jurisdictione possit tollere interdictum ab eo promulgatum in defensionem suæ jurisdictionis, in competentiaque orta inter eum, & Illustrissimum Nuntium cum potestate Legati à latere. 135
- LXII. An & quando sit vitandus clericus, aut Monachus percussor qui notorius dicitur, dum judicialiter denunciatus non est, & qui percussus fuit in defensione competentis formatæ inter Illustrissimum Nuntium cum potestate Legati à latere, & Illustrissimum Archiepiscopum, & à quo possit absolvi. Impugnantur etiam errores, qui circa hujusmodi questionem in praxi intervenire solent. 136
- LXIII. Utrum Regulares exempti cujuscunque ordinis sint, possint administrare sacramentum pœnitentiæ secularibus, absque licentia Archiepiscopi, aut Episcopi Diocesani, aut etiam prædicare, etiamsi in aliena Diœcesi approbati sint, & possit Archiepiscopus, aut Episcopus procedere contra Regulares, & eos removere à talibus ministerijs, & coercere præceptis, & alijs juris remedijs, vel etiam præcipere, ut donec licentiam

Series Capitulorum.

tiam intra præscriptum tempus exhibeant, à tali ministerio se abtineant, & quis ad hoc debeat requiri; & an Archiepiscopus, Episcopusve Regularem semel approbatum sine nova causa suspendere possit ab ipsis licen-

tis, & an hoc possit prohibere Nuntius cum potestate Legati à latere, aut etiam Legatus à latere, & per viam appellationis cognoscere, contradicente Archiepiscopo, Episcopo-
pove? 139

PARS SECUNDA.

CAP. LXIV. **Utrum si Legatus à latere, aut Nuntius cum illius**

potestate, concurrat cum Archiepiscopo, aut Episcopo, eis præcedat, & coram illis debeat thurificari, etiam illis contradicentibus: & alia utilia referuntur circa præcedentias Archiepiscoporum, & Episcoporum inter se, & de remedio ad eas consequendas? pag. 141

§. i. Utrum Archiepiscopi præcedant Episcopis. 142

§. ii. Episcopi inter se quomodo præferantur. 143

§. iii. De præcedentia Episcopi in Capitulo, & quid si ut Canonicus assistat. 144

§. iv. Utrum Patriarchæ præcedant Archiepiscopis, aut Episcopis. 144

§. v. Utrum Episcopus Doctor præcedat Episcopo non Doctori. 145

§. vi. Utrum Cardinales præcedant Archiepiscopis, aut Episcopis. 145

§. vii. Quando Episcopus concurrit cum Inquisitore in causa hæresis, quis præcedat. 146

§. viii. Utrum Archiepiscopi, aut Episcopi præcedant Comitibus, aut Marchionibus in consilio Regis, aut Principis, quando ante consecrationem præcedebant Marchiones Archiepiscopis, & Comites Episcopis. 146

§. ix. Utrum in præcedentia præjudicet actus antecessoris successoris in dignitate. 146

§. x. Quod remedium competat pro

præcedentia consequenda, & quomodo defendi debeat ab Archiepiscopo, aut Episcopo. 147

LXV. Utrum Archiepiscopus possit ferre crucem intra aut extra Provinciam, contradicente Nuntio cum potestate Legati à latere, aut Legato à latere præsentem. 147

LXVI. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possint concurrere cum Archiepiscopo, aut Episcopo, in collatione, aut provisione beneficiorum, in varijs casibus de quibus hic: & quomodo, & quando pertineat beneficiorum provisio ad Legatum à latere, Nuntiumve cum ejus potestate, aut sine illa, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo Ordinario. 148

§. unicus. Utrum beneficium resignatum in favorem alicujus vacet in Curia, ubi primum facta est gratia in forma dignum, an verò jus non abdicetur à resignante, nisi collatione facta resignatario? Ac etiam de publicatione requisita à Gregoriana constitutione. 151

LXVII. Utrum Nuntius, aut Legatus à latere habeat authoritatem in imponendis pensionibus, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo: & an pensio illa, quam titularis resignans beneficium sibi reservavit, vendi, vel redimi possit absque simoniæ labe? 159

LXVIII. De potestate Archiepiscoporum, Episcoporumve, circa beneficiorum provisionem per alternativas,

Series Caputum.

tivas, & quando sit eis licita sine Legati à latere, aut Nuntij concursu, & provisio præbendarum simultaneous collationis cum capitulo, etiam contradicente Legato à latere, aut Nuntio cum ejus potestate; & an possint conferre talia beneficia, an solùm pertineat collatio ad Papam: & quid in beneficijs reservatis, ac vacantibus in Curia, & ad quem pertineat eorum provisio; agitur etiam de execute, & legitimo contradicente. 161

LXIX. Utrum annata, aut quindennia debeantur etiam in unionibus ac provisionibus factis à Legato à latere, aut Nuntio cum ejus potestate, & ab eis possint exigi tam annata, quàm quindennia, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, & quid sit annata, aut quindennium? & utrum ex pensionibus ecclesiasticis debeatur, & an titularis teneatur ad solutionem, & quomodo exigi possit, & à quibus? 169

LXX. Utrum si Nuntius, aut collector deputatus à Papa ad colligendam decimam, aut quindennia exigenda, delinquat in commissione, & capiat calices, missalia, & alia ornamenta divinis officijs deputata, possit ab Archiepiscopo, aut Episcopo puniri? 170

LXXI. Utrum & quomodo honorari, ac recipi debeant Nuntij, ac Legati à latere ab Archiepiscopis, aut Episcopis, & in eundo, ac redeundo in suis necessitatibus adiuvari, & cum procurationibus contribuere, & procedere adversus contravenientes? 171

LXXII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere valeat assistere matrimonio, & assistendi licentiam concedere in Diocesi Archiepiscopi, aut Episcopi, eis contradicentibus, & quis ad hoc sit Ordinarius respectu talis concessionis? 172

LXXIII. Utrum Archiepiscopi, aut Episcopi criminosi citari possint

ab aliquo Judice Ecclesiastico Papa inferiore, ut compareant coram illo, & an possint deponi, aut ab ordine privari per Legatum de latere, Nuntium, Patriarcham, absque Pontificis speciali mandato, & quæ sint crimina depositionis, aut suspensionis digna? 173

LXXIV. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit committere causas appellationis interpositæ expresso nomine ad Summum Pontificem, & specialiter à sententia lata ab Archiepiscopo, aut Episcopo delegato Summi Pontificis, aut ab alio delegato, etiam Commissario Sanctæ Bullæ Cruciatæ, & de praxi commissionis appellationis, & compulsoriæ concedendæ, ac litium reformatione, vulgo *nihil transeat*, & quid si plures sint Judices nominati, & prior mortuus fuerit: & an possit appellatus petere commissionem, & nominare & prævenire, & quomodo, & quando? Et quid in appellatione interposita à Religioso, & ad quem debeat interponi appellatio, & à quo peti commissio debeat. 174

LXXV. Utrum si aliquid intenterur fieri ab Archiepiscopo, aut Episcopo, & pars gravata interponat appellationem, aut Religiosus exemptus recurrat ad Nuntium cum potestate Legati à latere, fiatque itineris arreptio, aut nuntij missio post intimatam suspensionem Prælati, aut compulsoriam Archiepiscopo, aut Episcopo, sit nullum, & attentatum quidquid postea factum fuerit? 183

LXXVI. Utrum si formetur competentia inter Nuntium Apostolicum cum Archiepiscopo aut Episcopo super alicujus causæ Clerici remissione, aut sine illa, possit Ordinarius Archiepiscopus aut Episcopus causam in prima instantia remittere ad Nuntium, ut de illa cognoscat? *ibid.*

LXXVII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere

Series Capitulum.

latere possit se introumittere in causa Archiepiscopo, aut Episcopo, aut alteri specialiter delegata per Papam: & quomodo, & quando? *ibid.*

LXXVIII. Utrum decretum, aut gratia Legati à latere, aut Nuntij cum ejus potestate obliget Archiepiscopum, aut Episcopum illius ignorantem, ad observantiam, & antequam eis ostendatur. 184

LXXIX. Utrum Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere possit aliquid decernere in præjudicium Archiepiscopi aut Episcopi jurisdictionis, extra appellationis viam, consentientibus partibus, & contradicente Ordinario, & vice versa? 185

LXXX. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere possit ad se auocare causam pendentem apud Archiepiscopum, aut Episcopum in prima instantia, & de ea cognoscere extra appellationis viam, contradicente Ordinario: & quid in Auditore Camera? *ibid.*

LXXXI. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere possit concedere monitoria in sua Provincia, in casibus ad suam jurisdictionem pertinentibus, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, & quem effectum producant monitoria per citati comparitionem. 186

LXXXII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut suus Reverendus Auditor in competentia cum Archiepiscopo aut Episcopo, teneatur observare ferias in loco ubi est observatas, an verò secundum Curia Romanæ stylum. 187

LXXXIII. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit committere causam cognoscendam summarie, & sine strepitu & figura judicij, & non obstante ordine judiciario, quando est pars Archiepiscopus, Episcopusvè, aut privatus, & eis contradicentibus. 188

LXXXIV. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Cardinalis Legatus a latere possit esse iudex competens Clericorum, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, concurrendo cum Ordinario? *ibid.*

LXXXV. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate, Legatus duarum Provinciarum propter connexitatem territoriorum ac Regnorum possit expedire negotia unius Provincia, aut Regni in alia, aut alio, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo ordinario, & an sua potestas extendatur ad Indias Orientales, & ad alia Regni adiacentia? 189

LXXXVI. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere possit eximere subditum Archiepiscopi à sua jurisdictione, contradicente Archiepiscopo. *ibid.*

LXXXVII. Utrum Legatus à latere, seu Nuntius cum ejus potestate, sicut de causis exemptorum potest cognoscere, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, possit eos eximere? 190

LXXXVIII. Utrum si Nuntius, aut Collector sint delegati, & delinquant, aut suus Auditor in exigendis immoderatis sportulis, possint puniri ab Archiepiscopo, aut Episcopo Ordinario? *ibid.*

LXXXIX. Utrum si Summus Pontifex concedat statutum Archiepiscopo, aut Episcopo, possit derogari aut interpretari à Nuntio cum potestate Legati à latere, aut ab ipso Legato, contradicente Archiepiscopo aut Episcopo, & etiam novum statutum concedere, itaut observetur ab Archiepiscopo, aut Episcopo post legationem finitam. 191

XC. Utrum si Nuntius Apostolicus interdium promulget, possit Archiepiscopus aut Episcopus aliqua administrare, & quomodo? *ibid.*

XCI. Utrum relaxatio juramenti ad effectum agendi, pertineat ad Archie-

Series Capitum.

- chiepiscopum, aut Episcopum: an verò ad Nuntium cum potestate Legati à latere? *ibid.*
- XCII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate habeant auctoritatem confirmandi electiones Archiepiscoporum, Episcoporum, & exemptorum Abbatum, aut aliorum Prælatorum, quorum confirmatio ad Romanum Pontificem pertinet: etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, & cognoscendi de dubijs circa illas? *ibid.*
- XCIII.** Utrum Nuntius Apostolicus possit exequi literas apostolicas in prima instantia directas Archiepiscopo, aut Episcopo Ordinario, sive in forma gratiosa, sive in forma dignum, seu dispensationes. 193
- XCIV.** Utrum si familiares Legati à latere, exempti, aut Nuntij delinquant in beneficio aut officio, aut in aliqua materia, possint conveniri, aut puniri ab Archiepiscopo, aut Episcopo, etiam contradicente Legato à latere, aut Nuntio: & an gaudeant eorum privilegio? *ibid.*
- XCV.** Utrum & quando exspiret jurisdictionis Legatorum, aut Nuntiorum, ita ut contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo non possit providere beneficia, nec uti suis facultatibus? 195
- XCVI.** Utrum si Archiepiscopus, aut Episcopus, aut Princeps aliquid donaverit, aut dederit Legato, aut Nuntio, iste talis, quod ei datum fuerit, teneatur restituere Papæ, & quod sibi datum est contemplatione mittentis, & ad hoc possit obligari ab Archiepiscopo, aut Episcopo? 196
- XCVII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit concedere indulgentias in sua Provincia, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, & usque ad quod tempus durent? *ibid.*
- XCVIII.** Utrum Episcopus captus ab hostibus maneat servus, & ejus jurisdictionis jure proprio pertineat ad Archiepiscopum, Capitulumve, an verò ad Nuntium cum potestate Legati à latere presentem, Archiepiscopo contradicente, & Nuntio aut Legato à latere affirmante, an verò ad Pontificiam Maiestatem; & restituito eo, aut alio capto, aut cessante bello, quid recuperet, & de juris postliminij fictione, tam quoad ipsum, quam ad alios? 197
- §. j. Aliqua jura ex præcedentibus intelliguntur. 208
- ij. Prosequuntur jurium multorum explicationes circa eandem materiam. 221
- iiij. De aliorum jurium explicatione tractatur, & etiam de effectu indulgentiæ, & restitutione Principis, & de deportati successione. 231
- iv. Alia jura circa eandem materiam explicantur: agitur etiam de possessione, & peculijs, & quibus acquirantur, & quisnam possit de illis disponere. 248
- v. De fictione legis Corneliæ circa explicationem §§. antea positorum. 277
- vj. An pupillares tabulæ confirmantur etiam legis Corneliæ fictione? 282
- XCIX.** Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere habeat potestatem ferendi censuras in Archiepiscopi aut Episcopi Diocesi, eis contradicentibus, ac etiam facultatem absolvendi ab illis? 290
- C.** Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere ad Regem nostrum, aut Hispaniarum missus possit etiam in locis legationum per quæ non transit gratias concedere, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? 291
- CI.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius possint in sua Provincia quidquid Archiepiscopi, Episcopi in suis Diocesibus, eis contradicentibus? *ibid.*
- CII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit auferre

Series Capitulum.

- ferre jus unius Ecclesie, ac separare, alterique concedere in præjudicium Archiepiscopi, aut Episcopi, & eis contradicentibus! 292
- CIII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere erigere possit Ecclesias, seu Episcopatus, aut eas dismembrare, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*
- CIV. Utrum si testator condens testamentum, duos hæredes instituit, Archiepiscopum scilicet, & Episcopum, & ab Episcopo certam villam, quam ipse testator in bonis suis habebat, Nuntio legavit, & Episcopus hæreditatem repudiavit, & Nuntius ab Archiepiscopo altero cohærede legatum petierit, debeatur, & censetur repetitum? 293
- CV. An Nuntius nepos ex fratre teneatur patruo suo Episcopo alimenta præstare, vel è contra: vel frater Nuntius teneatur alere fratrem Episcopum? 316
- CVI. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possint concedere sepulturam in Ecclesia Cathedrali, aut in alia non Cathedrali, contradicente Archiepiscopo aut Episcopo? 328
- CVII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere possit concedere exemptionem, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*
- CVIII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere possint cum infamibus, aut cum minoribus & illegitimis quibuscunque dispensare quoad Ordines, & beneficia, sicut Papa in universo orbe, & qualiter, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, aut Capitulo Sede vacante, qui possunt dispensare; & quando, & quid in alijs varijs dispensationibus? *ibid.*
- CIX. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possint habere baldachinum, etiam contradicente Archiepiscopo, ita ut in casu contradictionis possit censuris plecti? 330
- CX. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possint concedere facultates, ut res ecclesiasticæ alienentur, aut super illis transigatur, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*
- CXI. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit dispensare, ut professus in una religione, in alia eligatur in Prælatum Provinciale: aut dispensare cum Religiosis, in quibus Prælatum eorum potest, & illos efficere capaces delegationis ad literas Pontificias exequendas, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. 331
- CXII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere, aut Legatus à latere possit in Provincia sibi commissa facere leges, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*
- CXIII. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius Apostolicus teneantur ostendere literas suæ legationis, & an eis credatur, quamvis suas literas non ostenderit ad instantiam Principis, Archiepiscopi, aut Episcopi? 332
- CXIV. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit facere valida acta nulla, aut alterare quæ à jure communi formam habent, & jurisdictionem tribuere non habenti, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*
- CXV. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit approbare confessarios contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? 333
- CXVI. Utrum si Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate committat crimen læsæ maiestatis, aut alius Legatus secularis, à Principe apud quem legatione funguntur coerceri, & puniri valeant, ac debeant remitti carcerati, aut soluti, instante, aut contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, & quid in suis familiaribus, & de ejus

Series Capitulum.

- immunitate, & Palatij? ibid.
- CXVII.** Utrum Legati à latere, aut Nuntij cum ejus potestate possint habere familiam armatam, hoc est officiales armatos ad capiendum, & justitiæ executionem, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXVIII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius, aut alij Prælati possint secum dispensare, & quid in Papa, aut Principe, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. 334
- CXIX.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit dispensare in impedimentis dirimentibus matrimonium? ibid.
- CXX.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit in sua Provincia creare Magistratus, aut aliquos officiales, & Protonotarios, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo: & quando dicatur nova creatio officij; & quid in suo Episcopatu? ibid.
- CXXI.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit augere, aut præfigere numerum monialium, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, & è contra? 335
- CXXII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit esse conservator Equitum Sancti Joannis Hierosolymitani, vulgò *dos Maltezes*, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXIII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possint instituire Clericum sacularem in Visitatorem alicujus Religionis regularis; & quid in Religioso alterius professionis? ibid.
- CXXIV.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit cogere intrusum ad hoc ut ostendat titulum, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXV.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possint irritare, dispensare, & commutare vota Religiosorum, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo, aut Episcopo? 336
- CXXVI.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit in gratijs uti verbo, *fiat*, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXVII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit gesta per suum antecessorem revocare, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXVIII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit concedere fœminis facultatem ingrediendi monasteria virorum, vel mulierum, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXIX.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit cognoscere de causa matrimoniali; contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? 337
- CXXX.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possint dispensare in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis, lege tantum Canonica prohibitis? ibid.
- CXXXI.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit cogere partem coram se personaliter comparere, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXXII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit causam *appellatione remota* committere, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. 338
- CXXXIII.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit dispensare in præcepto Ecclesiastico de confitendo semel in anno, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXXIV.** Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit commutare voluntates defunctorum, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.
- CXXXV.** Utrum Archiepiscopus, aut Episcopus possit visitare monasteria monialium exemptarum circa clau-

Series Capitulum.

clausuram, etiam contradicente Legato à latere, & Nuntio cum ejus potestate, & concedere licentiam in mali infirmæ eundi ad balnea? *ibid.*

CXXXVI. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit uti clausula, *non obstante*, in legis derogatione, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo: & quid in decreto irritanti, & etiam in motu proprio? *ibid.* 339

CXXXVII. Utrum si Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate deleget alicui causam ante suum decessum, an cesset commissio eo ipso quod Legatus egrediatur limites Provinciæ animo non revertendi, & delegatus non obitante decessu possit exercere jurisdictionem contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*

CXXXVIII. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate, possit aliqua dispensare contra jus commune; contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*

CXXXIX. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit commutare onera imposita in dispensatione, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.* 340

CXL. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit absolvere ab irregularitate, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. *ibid.*

CXLI. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit concedere Paulinas, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*

CXLII. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit dispensare in interstitijs, & extra tempora, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*

CXLIII. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit confirmare concordiam, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*

CXLIV. Utrum Legatus à latere, aut

Nuntius cum ejus potestate possit dispensare in homicidio casuali, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.* 341

CXLV. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit dispensare cum malè ordinatis ante atatem, aut sine patrimonio, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*

CXLVI. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit dispensare in oculi dextri, aut Canonis defectu, contradicente Archiepiscopo aut Episcopo; & quid in defectu pedis, aut manus, aut alterius membri? *ibid.*

CXLVII. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit concedere facultatem ad ossa defuncti transferenda, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. *ibid.*

CXLVIII. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere possit dispensare in monacho, aut moniali illegitimis, ad hoc ut sint Prælatus, aut Abbatisa, & ad hoc ut eximantur ab officij lectione? *ibid.* 342

CXLIX. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit concedere facultatem ad hoc ut exeat novitius à monasterio per aliquorum dierum spatium, ad hoc ut exploret suam voluntatem, etiam contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? *ibid.*

CL. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere possit concedere facultatem, ut puella maior septem annorum possit esse in monasterio? *ibid.*

CLI. Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere possit concedere facultatem, ut monialis possit habere famulam, contradicente Archiepiscopo aut Episcopo: & utrum dispensatio ut duæ moniales unam servam habeant, exspiret mortua una illarum, vel famula deficiente possint aliam habere? *ibid.*

CLII. Utrum Nuntius cum potestate Legati

Series Capitulum.

Legati à latere possit dispensare, ut unus frater laicus sit Sacerdos, & ut habeat vectigal, & ut possit esse extra monasterium, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. 343

CLIII. De facultate Nuntij, & quæ possit exercere vel non, contradicente Archiepiscopo aut Episcopo, ad varios casus ultra relatos. ibid.

CLIV. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate, aut ejus Auditor possit applicare pœnas pecuniarias impositas propter delictum commissum in partibus ad suum Tribunal, vel pertineant ad Sanctam Bullam Cruciatæ, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo? ibid.

CLV. De incompatibilitate beneficiorum, & utrum Legatus à latere aut Nuntius cum ejus potestate possit dispensare super pluritate illorum, contradicente Archiepiscopo, aut Episcopo. 344

CLVI. Utrum si Nuntius Apostolicus qui de causa cognoscit, recusetur, & recusationem non admittat, nec arbitros eligat, possit recurri ad Archiepiscopum tanquam delegatum Sedis Apostolicæ, ut Nuntium compellat ad arbitros eligendos, vel debeat recurri ad Principem, vel ad appellationis medium, & quid è contra, & quid etiam in suspitione posita Archiepiscopo, aut Episcopo, aut Nuntij auditori, aut judici commissario ab eò nominato? ibid.

CLVII. Utrum si Episcopus concurrat

cum Nuntio aut Legato à latere in faciendis diligentijs circa inquisitiones Episcopi electi, præcedat Nuntius, aut Legatus, an Episcopus loci. 345

CLVIII. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit cognoscere de appellatione interposita à Tribunali Sanctæ Cruciatæ. 346

CLIX. Utrum Legatus à latere, aut Nuntius cum ejus potestate possit se intromittere, aut cognoscere de delicto hæresis, contradicente Archiepiscopo aut Episcopo Inquisitore generali, aut Dominis Inquisitoribus? ibid.

CLX. De visitationis origine, antiquitate, & visitandi obligatione, aut jurisdictione, & an possit Episcopus, tanquam Apostolicæ Sedis delegatus, visitare Ecclesias Hierosolymitanorum, & an teneatur eas visitare per seipsum, vel possit ad eas visitandas visitatores nominare, & quomodo adversus impedientes procedere debeat, non obstante Nuntij contradictione; & quid quando Papa nominat visitatorem, vel Nuntius ex ipsius facultate; an talis visitator sit obstaculum ad hoc ut visitator Episcopi visitet? ibid.

CLXI. Utrum Archiepiscopi, & Episcopi possint cogi ad hoc ut eorum expensis sepeliatur Nuntius mortuus in legatione, aut in via: & ubi sepeliri debeat; & quid in Legato à latere. 353

D. D. EMMANUELIS
ALVAREZ PEGAS
 IURISCONSULTI LUSITANI
 TRACTATUS
 DE COMPETENTIIS
 INTER ARCHIEPISCOPOS,
 Episcopos, & Nuntium Apostolicum cum potestate
 Legati à Latere.

PARS PRIMA.

CAPUT PRIMUM.

De relatione casus, & causa scribendi.

SUMMARIUM.

- 1 Relatio casus, & causa scribendi.
Obedientia est subditorum gloria. Ibid.
- 2 Laudantur illustrissimi Comites de Ericera.
Laudatur Illustrissimus Episcopus Capellanus Maior. Ibid.
Laudatur Illustrissimus Archiepiscopus Ulyssiponensis. Ibid.
- 3 Laudatur Illustrissimus Nuntius Franciscus Ravizza.
Refertur licentiæ tenor concessæ ab Illustrissimo Nuntio ad hoc ut Illustrissimus Episcopus Capellanus Maior baptizaret cum Pontificalibus filium

Pars I.

- 4 Illustrissimi Comitis de Ericera. Ibid.
- 4 Refertur diligentia prohibitionis facta cum D. Episcopo & Comite.
- 5 Refertur tenor Ediæti circa prohibitionem Baptismi decretam à D. Archiepiscopo.
- 6 Refertur tenor Ediæti Illustrissimi Episcopi Capellani Maioris adversus Pastoralem Illustrissimi Archiepiscopi, & n. 7. & 8.
- 9 Transcribitur Pastoralis Illustrissimi Archiepiscopi circa interdium locale, & generale ab ingressu Ecclesiæ.
- 10 Refertur appellatio interposita ab Illustrissimo Archiepiscopi Ediæto per Illustrissimi Episcopi Capellani Maioris procuratorem ad Illustrissimum Nuntium, & brevitatis in consequendo rescripto commissionis.
- 11 Transcribitur tenor super sefforiæ compulsoriæ, inhibitoriæ, & commissio-

2 Tract. de Competent. inter Archiep. &c.

- nis Reverendi Auditoris Nuntiaturæ ad Illustrissimum Archiepiscopum, ut transportarentur acta, & superederetur in interdicto per viam relationis ad reincidentiam per quindecim dierum spatium, & n. 12.*
- 13 *Refertur tenor Edicti Illustrissimi Archiepiscopi in contrarium decreti & affixi.*
- 14 *Transcribitur tenor alterius edicti promulgati à Reverendo Auditore contra Pastoralem Illustrissimi Domini Archiepiscopi, fundato in opinione Salgadi circa stylum reprobatum à jure.*
- 15 *Traditur tenor alterius edicti Illustrissimi Archiepiscopi adversus declaratoriam Reverendi Auditoris, in quo convincitur, & reprobatur ejus assertio, & allegatio Salgad.*
- 16 *Refertur decretum Principis postulantis elevationem interdicti, & recognitio Illustrissimi Episcopi Capellani Majoris jurisdictioni Illustrissimi Archiepiscopi, propter quod sublatum fuit interdictum.*
- 17 *Refertur tenor edicti per quod sublatum fuit interdictum.*
- 18 *Quare Edicta scripta Lusitano idiomate traducta fuere verbis Latinis.*

Periculosam descendo in arenam; nam inter Illustrissimos viros illustri sum in jurgio: undique me venerationis vinculis video ligatum; volo incedere, sed elabor: ast vi, Baculo Petri enixus, si verè gressus tendo, nulla subibo pericula; Cælum præstat iter. Præclarissimus Dominus meus hujus Diœcesis Metropolitanus optimo jure pro sua ordinaria jurisdictione clavium potestatem spiritualiter ostendit; & cum hac in causa fuisset tanquam Mitræ, ut sum, Procurator, per juris præcepta, & ejus mandatum jus suum aliorumque explano: & cum obedientia sit subditorum gloria, ut inquit Tacit. lib. 6 *Annal. Nobis obsequi gloria relicta est.* Sic jubenti volens, lubensque parui; nihil enim mihi jucundius accidere poterat, quàm grata sic mihi imposita necessitas publi-

ca hac cultus, & observantiæ significatione suam Celsitudinem prosequendi; & solum superest, ut inquit Plin. *epist. l. lib. 1. ut nec illum consilij, nec me pœniteat obsequij; nec illum de mandato pœniteat, nec me de obedientia.* Fiducia autem mihi styli, aut ingenij nulla est, sed ejus benignitas, voluntas, & mandatum ausus meos provocat, ut in simili prorumpit in hæc verba Symmachus *epist. 45. Minerv.* Fuit tantæ rei occasio.

A Lusitaniæ Regno demirandus fanè oriundus Dominus Aloysius de Meneses, Illustris Comes de Ericeira; eum, que tota Lusitania admiratur, non solum pro præclari sanguinis splendore, sed etiam quia omnibus naturæ dotibus cumulatum fatetur; suæque encomia Rhetore quidem indigebant floribus Smyrneis exornato, Mantuanis copiis referto, Castalidumque fororum decore insignito. Quare satius duco eximiæ laudis ejus cælestia encomio siccis labiis pertransire, quàm magnitudinem, robur, ac perspicentiam ejus tenuissimis meæ oratiunculæ finibus circumscribere, vel quia belli tempore invictissimum Martem acclamat Lusitania, vel quia pacis tempore Apollinem reveretur, Heroum decus, & ornamentum maximum observat, præsidium invocat, totiusque Patriæ delicias proclamat. Ex animi sententia uxorem in matrimonium recepit Dominam Ioannam de Meneses legitimam neptem ex fratre suo Domino Ferdinando de Meneses, sic etiam Illustrissimo Comite de Ericeira, quem nunc meritissimum, ac desideratissimum justitiæ Rectorem Curia nostra veneratur: & post annorum lapsum, favente Deo, nascitur eis filius primogenitus, eorum optatis respondens, succedensque provotis. Curando itaque de ejus lavamine in sacro Fonte, expectantes quod fieret non in sua Parochia, immò in Cænobio Monialium Beatæ Mariæ Annunciationis ex Prædicatorum Ordine, cum similis functio exercenda esset cum vestibus Pontificalibus per Illustrissimum Dominum Episcopum Hiponensem Capellanum Majorem (non tantum pro munere maiorem dictum,

dictum, sed pro virtutibus, quibus prædotatus est maximum, pro ingenuato, generosoque sanguine præclarissimum, cujus laudes oratione mea nec attingam, immò silentio premam, veluti Magnitudinis suæ digniori Rhetorica; ne tamen impolitus peccem, illud hic in mentem venit, & juvat: In magnis voluisse fat est;) & cum ad effectum reduci minimè posset talis conatus nisi de licentia Illustrissimi Domini Antonij de Mendoza, Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Metropolitanæ Archiepiscopi Ulyssiponensis (in quem certatim omnes oculos convertunt orientis sui splendoris irradiationibus oblectati, benignique influxus, quem illi innatum inclytæ profapiæ nobilitas, miræ eruditionis fulgor, virtutis jam conspicuæ gloria affatim persuadent, spe allecti, unde sibi quæque prospera pollicentur, habentem Dionysij fortitudinem, & sapientiam; Marcelli puritatem, pietatem Germani, Serrani vigilantiam, charitatem Landerici, Aeneæ doctrinam, peritiam Galonis, Stephani zelum, & Guillelmi, præstantissimorum literarum luminum incomparabilem eruditionem) ad eum prædictus Comes convolavit supplicans. Attamen Illustrissimus Dominus Archiepiscopus justis de causis, singularibusque rationibus nullatenus hoc ei concessit, sicut ei liberum erat, licet promptus esset ad facultatis concessionem, si ipse Episcopus Hiponensis eam petere voluisset.

3 Ex defectu prædictæ facultatis confugit Comes ad Illustrissimum Dominum Nuntium Franciscum Ravizzam Archiepiscopum Sidoniensem cum potestate Legati à Latere in hisce Regnis (desiderij nostri virum, ætate proventum, prudentia eximium, animi magnitudine clarum, pietate insignem, religione egregium, fortitudine præstantem, moribus instructum, reparationis propugnaculum, justitiâ illustrem, quo nullus in judicijs ferendis æquior, in pauperibus audiendis clementior, in dissimulandis flagitijs patientior, in puniendis acrior, ad pietatis officia promptior, ad Religionis cultum studiosior,

Pars I.

au omnia optimi Principis Ecclesiastici munia alacrior.) Et cum ei supplicationem obtulisset ad hoc ut talem gratiam ei concederet, prædictus Dominus eam concessit, ut patet ex licentia expressa per decretum dictæ postulationis insertum: quorum omnium fidelis copia traducta ex Lusitano idiomate sic se habet. *Illustrissime Domine. Dicit Dominus Ludovicus de Meneses Comes de Ericeira ortum habuisse ejus filium, quem vult in salutari Fonte abluere; & quia cupiditate flagrat, utunctio hæc baptismalis sit solenniter, & cum Pontificalibus ab Illustrissimo Domino Episcopo Capellano Majori, cumque ratione temporis hiemalis insipidi, & crudelis accedens ad Parochiam longè distantem emineat periculum, & prope sit monasterium Beatæ Mariæ Annunciationis Monialium Divi Dominici, ubi est Patronus: Postulat Vestri Illustrissimæ facultatem celebrandi Baptismum per prædictum Dominum Episcopum Capellanum Maiorem in forma petita, &c. Nobilissimo viro oratori ad Sanctam Sedem, & nos uti ejusdem Sedis Apostolicæ Nuntium cum potestate Legati à Latere Cardinalis recurrenti pro consecutione suprascriptæ gratiæ, quæ aliàs ab ordinarius Prælati dictæ potestate minimè suffultis (ut profertur) impartita fuit, annuendum esse jure optimo existimamus: quapropter facultates nobis de jure competentes ad effectum desuper narratum Illustrissimo Domino Episcopo Capellano Majori tenore præsentium pro hac vice tantum tribuimus, & communicamus, itaut ipse etiam nomine nostro, juxta auctoritatem quâ fungimur, omnia desuper contenta gerere, ac perficere valeat, sine ullo Ecclesiæ, ac jurium Parochialium præjudicio. In quorum, &c. Data hac die 9 Februarij 1673. F. Archiepiscopus Sidoniensis, Nuntius Apostolicus.*

4 Inscio hujus licentiæ prædicto Illustrissimo Domino Archiepiscopo, spreteque repugnantia in ejus concessione, conabatur suprascriptus Dominus Episcopus Capellanus Major exercere Pontificalia, & Baptismi Sacramentum administrare in prædicta Ecclesia Moniali, extra propriam Parochiam, jure notoriè

4 **Tract. de Competent. inter Archiep. &c.**

reluctante, & constitutione expressè id vetante. Desiderio itaque captus actū impediendi Parochis præceptum interposuit, ne ei mitterent benedicta olea; & cogitans de oleis fervatis in Regia Capella, quibuscum facilè prædictus Dominus Episcopus poterat actum perficere, ejusque frustrare mandatum, ad eum Notarium misit cum scheda suo signo seu nomine firmata, ut illius virtute certum faceret prædictum Dominum Episcopum Capellanum Maiorem, ad hoc ut se abstineret à Baptismo cum Pontificalibus conferendo, nisi prius de ejus expressa licentia constaret, vel de alia ei concessa. Consequenter etiam misit alium Notarium ad Dominum Comitum de Ericceira ad similem diligentiam: & cum tam apud unum, quam alium nullius momenti, seu pretij fuissent dictæ notificationes, Literam Pastoralem intimavit cum sequenti tenore.

5 *Dominus Antonius de Mendoza, Dei gratiâ, & Sanctæ Sedis Apostolicæ Metropolitanus Archiepiscopus Ulyssiponensis, à Consilio Status Principis Domini mei, &c. Omnibus quibus hæc nostra Litera Pastoralis nota fuerit, seu illius vigorem scienter agnoverit, salutem, & pacem in Jesu Christo Domino nostro, omnium remediū, & salutem. Certioramus nobis constare, aliquos esse ex nostris subditis immemores sui officij, & debiti à jure eis impositi, laudabilisque consuetudinis, videlicet liberos expiandi salutari Fonte in Baptisterio suarū Parochiarum. Certiores etiam sumus, quod mutato hoc ordine in odium supradictarum rerum, & dispositionis Constitutionis nostræ, lib. 1. tit. 8. §. 2. meditantur de Baptismo pueri recenter orti Comitum de Ericceira perficiendo per Dominum Episcopum Capellanum Maiorem in Ecclesia Annunciationis, cænobium Monialium Divi Dominici, facultate nostra minime ad hoc concessâ, in damnum, & contemptum nostræ jurisdictionis: qua de causa misimus scribendam præsentem Pastoralem, & illius virtute, authoritate ordinaria, quâ in hanc partem utimur, sicuti nobis de jure competit, præcipimus sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, neminem*

tam Sæcularem, quam Ecclesiasticum, vel Regularem cujuscunque qualitatis assistere, seu qualivunque modo authoritate firmare administrationem Sacramenti baptismalis solennis, quod perficere conatur prædictus Dominus Episcopus Capellanus Maior, non data ad hoc in scriptis nostra expressa facultate; quæ gratia nostrum solummodo competit, juxta dispositionem Concilij Tridentini, sacrorumque Canonum. Itaque ut nostri subditi vigilantes in hac parte permaneant, eis præcipimus sub eadem pœna excommunicationis maioris ipso facto incurrenda, ut pro vegetatione, & observatione prædictæ Constitutionis dirigant filios suos ad Baptismum in Parochialibus sui territorij, præter nostram licentiam in scriptis expressam. Quæ omnia ad unguem servabunt in supradicta forma. Fit ut omnibus notum sit, misimus præsentem scribere, & post publicationem affixas remanere in locis publicis, & ostijs Ecclesiarum hujus Civitatis, nemoque eas avellere audeat sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ. Data Ulyssipone sub nostro signo & sigillo, Februarij die decimo primo, anno millesimo sexcentesimo septuagesimo tertio. Dominicus à Misquita Teyxeyra subscripsi. A. Archiepiscopus Ulyssiponensis.

In hunc modum scriptæ hæc literæ 6 fuerunt publicatæ, & affixæ Dominica die decimo secundo ejusdem Februarij; & paulò postmeridiem jussit Dominus Episcopus Capellanus Maior scribere alias literas contrarias, se Iudicem Apostolicum cognominando ex prætextu, & consideratione certæ licentiæ illi concessæ per Illustrissimum Dominum Nuntium, cujus contemplatione absorbere, & conterere conabatur aliarum literarum vigorem per Illustrissimum Dominum Archiepiscopum prolatarum; & quod magis est, jussit schedam separatam eodem modo affixam & signatam per fores Ecclesiarum, præceptum insinuantem erga omnes justitiæ Officiales, ad hoc ut sua scripta traderent observationi; scripta autem, & literas Pastorales Illustrissimi Domini Archiepiscopi avellerent. Omnium vera copia traducta ex Lusitano idiomate sic se habet.

Nos

7 Nos Aloysius à Sousa, Dei, Apostolicæ-
que Sedis gratiâ Episcopus Hiponensis, Ca-
pellanus Maior Principis, à suisque Consi-
liis, &c. Certioramus omnes personas cu-
juscunque status, ac qualitates inventas,
quod cum nobis oblata fuisset postulatio
Domini Ludovici de Meneses ab Ericey-
ra Comitis, directa ad Illustrissimum Do-
minum Nuntium Apostolicum, Archiepis-
copum Sidoniensem cum potestate Cardi-
nalis Legati à Latere in hisce Regnis, &
Lusitanicis Dominus, in hærentequæ dictæ
postulationi sententia, seu decreto præfati
Illustrissimi Domini Nuntij prope dictam
postulationem, quorum tenor sic postulatio-
nis, sic decreti de verbo ad verbum ita se
habet. Dicebat Dominus Ludovicus de
Meneses ab Ericeira Comes, ortum ha-
buisset ejus filium, quem vult in salutari
Fonte abluere: & quia cupiditate flagrat,
ut functio hæc baptismalis perfecta sit so-
lemniter, & cum Pontificalibus ab Illustris-
simo Domino Capellano Maiori; cum au-
tem ratione temporis hiemalis insipidi, &
crudelis accedens ad Parochiam longè di-
stantem periculum immineat, & prope sit
monasterium Beatæ Mariæ Annunciatio-
nis Monialium Divi Dominici, cujus est
Patronus: Postulat Illustrissimæ Vestræ
facultatem celebrandi Baptismum per præ-
fatum Dominum Episcopum Capellanum
Maiorem in forma petita, &c. Nobilissimo
viro oratori ad sanctam Sedem, & nos uti
ejusdem Sedis Apostolicæ Nuntium cum
potestate Cardinalis Legati à Latere re-
currenti pro consecutione suprædictæ gra-
tiæ, quæ aliàs ab ordinariis Prælati dicta
potestate minimè suffultis (ut profertur)
impartita fuit, annuendum esse jure optimo
existimamus: quapropter facultates nobis
de jure competentes ad effectum desuper
narratum Illustrissimo Domino Episcopo
Capellano Maiori tenore præsentium pro
hac vice tantum tribuimus & communi-
camus, ita ut ipse etiam nomine nostro jux-
ta auctoritatem, quâ fungimur, omnia de
super contenta gerere, ac perficere valeat
sine ullo Ecclesiæ ac jurium Parochialium
præiudicio. In quorum, &c. Data hac die
9. Februarij 1673. F. Archiepiscopus Si-
doniensis Nuntius Apostolicus. Nos itaque
præfatam facultatem & delegationem ac-

ceptantes, communicatam per dictum Il-
lustrissimum Dominum Nuntium, ad ef-
fectum de quo agitur in dicta postulatione,
deliberavimus solemniter, & pontificaliter
celebrare Baptismum, cum Superioritas
Illustrissimi Domini delegantis ab alia fa-
cultate seu licentia nos absolvat. Et quia
pervenit ad nostras aures, Illustrissimum
Dominum Archiepiscopum hujus Archie-
piscopatus vetare executionem, & celebra-
tionem prædictæ functionis, mandando ad
hujusmodi effectum varias notificationes
in personas à sua jurisdictione adhuc ex-
emptas, proferendo censuras, & pœnam,
& declarando interdiktam Ecclesiam Cæ-
nobii Annunciationis hujus Civitatis Ulys-
sionensis promptam, ac destinatam ad so-
lennitatem baptismalem, in quibus omni-
bus sine jurisdictione procedit, ac per conse-
quens jurisdictionem nostram delegatam
intercludit & perturbat; cum eam totis vi-
ribus defendere debeamus juxta juris per-
missionem erga omnes perturbantes, cujus-
cunque sint qualitates, dignitatis, ac ordi-
nis, & Officiales, & ministros: quapro-
pter per has præsentis literas irritas faci-
mus qualescunque progressiones, seu contra
nos, seu contra aliam quamcunque perso-
nam processas, explanando irritas, nullas
nulliusque vigoris qualescunque censuras,
vel pœnas contra nos fulminatas. Sic &
præcipimus sub pœna excommunicationis
maioris ipso facto incurrenda, & quingen-
torum aureorum applicatorum ad accusa-
torem, & captivos, omni personæ, seu per-
sonis contra nos progredientibus, nosque
turbantibus, & commoventibus à jure no-
stro, vel contra alias quascunque personas
ad eundem finem, ut per trium quadran-
tium spatium, quod eis pro tribus canonicis
admonitionibus assignamus, cedant à vio-
lencia nobis facta: eodemque modo præ-
cipimus omnibus Notariis Apostolicis, cæ-
terisque justitiæ Officialibus, tam Secula-
ribus, quàm Ecclesiasticis, Sacerdotibus in
sacris Ordinibus constitutis, vel etiam mi-
noribus, sub eadem censura, & pœna, ut ne-
quaquam faciant operationem virtute jus-
sorum Illustrissimi Domini Archiepiscopi,
vel quorumcunque perturbantium. Per
has quoque literas citamus, & vocamus
præfatum Illustrissimum Dominum Ar-
chiepiscopum

chiepiscopum, sicut & ceteros omnes ad aggravationem, & regravationem censuratum, ac pœnarum secundum suæ contumaciæ obstinationem. Et ut omnibus de hoc constaret, misimus præsentem scribere in forma prædicta, cum prius sint signo nostro munitæ, & sigillatæ nostrorum stemmatum sigillo. Josephus Ferreira Presbyter Notarius Apostolicus, & Actuarius Auditoris Regiæ Capellæ, sic jubente Illustrissimo Domino Episcopo Capellano Maiori, decimo primo die Februarij, anno millesimo septuagesimo tertio. Episcopus Capellanus Maior.

8 Omnibus justitiæ Officialibus, tam Sæcularibus, quàm Ecclesiasticis, vel alteri cuicunque personæ ad hæc requisitæ præcipimus sub pœna ex cõmunicationis ipso facto incurrenda, ut evellat qualiacunque scripta affixa ad eum finem, scilicet ne celebremus solenniter Baptismum filij Comitis de Ericeira contra jurisdictionem ad id nobis concessam, etsi sint scripta per Illustrissimum Dominum Archiepiscopum hujus Civitatis, vel per aliam quamcunque personam. Ulyssipone die decimo primo Februarij, dicto anno 1673. Episcopus Capellanus Maior.

9 Cùm hoc pervenisset ad aures Illustrissimi Domini Archiepiscopi, jussit scribi literam pastorem interdicti ab ingressu Ecclesiæ, cujus tenor idem est, qui sequitur. Dominus Antonius de Medoza, Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Metropolitanus Archiepiscopus Ulyssiponensis, à Consiliis Status Principis Domini mei, &c. Omnibus nobis subjectis Ecclesiasticis, ac Sæcularibus, Prioribus, Vicariis, Rectoribus, Coadjutoribus, cæterisque Parochis hujus Civitatis, Clericis rem sacrâ celebrantibus, Notariis Apostolicis, Actuariis, aliisque justitiæ Officialibus, & personis tam Sæcularibus, quàm Regularibus hæc nostra Pastoralis Litera fuerit demonstrata, salutem, & in æternum pacem in Jesu Christo Salvatore nostro, omnium remedium, veraque salus. Certioramus, quoniam ad nostras aures pervenit, quod post publicatam unam Pastoralem, per quam misimus, nullam personam Regularem, aut Sæcularem, cuiuscunque status, conditionisve præstare aliquo modo

authoritatem in Baptismo solenni, quem cogitat administrare Illustrissimus Dominus Episcopus Capellanus Maior in Ecclesia Annuntiationis hujus Civitatis, sine quo constaret de licentia nostra in scriptis data, aut legitimi Superioris; eodemque modo nullam personam cujuscunque qualitatis consentire, seu præcipere ejus natos Baptizari extra suam Ecclesiam Parochialem: & cùm dictæ chartæ observatio deficeret, Dominus Episcopus Capellanus Maior cū injuria, & contemptu nostræ ordinariæ jurisdictionis Edicta affigere jussit suâ propriâ manu signata, per quæ abrogat, & præcipit dictam nostram chartam avellere ex locis ubi affigebatur, se subscribens in serie talium Edictorum, & cum temerario ausu usurpans, & nostram jurisdictionem præpediens; cùm tamen ad hoc nullâ licentiâ sit vallatus, nec etiam ullam apud nos exhiberet in scriptis concessam à legitimo Superiore, sicuti de jure requiritur: ex quibus omnibus resultat præjudicium jurisdictionis nostræ, & damnum animarum nostrarum Ovium. Cùmque liqueat per certiorationes Officialium scribentium in nostro Auditorio, aliquos audacter, & temerè disindere prædictas Pastorales, quæ præfixa erant, percutientes Ecclesiasticas personas directas ad præfigendum, vetantesque talem executionem. Sed quia hanc temeritatem, seu quamcunque aliam intercipere tenemur pro defensione nostræ jurisdictionis, utentes in huiusce casu ea nobis à jure concessa; quapropter præsentem misimus scribere declaratoriam in personam præfati Domini Episcopi Capellani Maioris, per quam eum declaramus (inspecta notorietate, quacum nostram jurisdictionem lædit, & obnubilat) incurrere pœnam sententiæ interdicti ab ingressu Ecclesiæ, in quam per præsentem eum implicamus, & declaramus incurrisse, & irrita dicimus nullaque declaramus omnia Edicta, & progressionem in per eum in hoc casu fulminatam. Eodemque modo præcipimus scribere hanc literam interdicti generalis, & specialis, & illius virtute, autoritate ordinaria, quâ in hanc partem utimur, imponimus, & per hanc infixam dicimus sententiam interdicti generalis localis in tota hac Civitate, & illius Ecclesiis, Larariis, Sacel-

Sacellis, & Capellis, & interdictum speciale, & locale unicuique dictarum Ecclesiarum, tam Regularium, quam Sæcularium, Lararus, & Sacellis (excepta Regia Capella.) Sic etiam præcipimus Rectoribus, & Parochis suprascriptarum omnium Ecclesiarum, sub pœna excommunicationis maioris, ut affigant has nostras literas, mandentque executioni, & observent, dando etiam operam, ut inviolabiliter serventur in forma eis contenta, veluti de jure tenentur; & nullatenus avellantur ex loco ubi prius fuerint affixæ, sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ, & fixuræ mittent certiorationes. Data Ulyssipone sub nostro signo, & sigillo, decimo secundo die mensis Februarij, millesimo sexcentesimo tertio anno. Dominicus à Mesquita Teixeira cubiculi Actuarius subscripsi. A. Archiepiscopus Ulyssiponensis.

10 Et non obstante suprascripto Edicto in jurisdictionis ordinariæ præ iudicium, & contemptum Pontificalia exercens baptizavit. Hoc modo declarato, & observato interdicto, Dominus Episcopus Capellanus Maior recognoscens ejus vigorem, defectuque suæ jurisdictionis laborans, decimo tertio die Februarij, post meridiem hora secunda constituit procuratorem Illustrissimum Henricum de Carvalho de Sousa, ut suo nomine appellaret præ Domino Archiepiscopo ab impositione interdicti in ejus odium, & totius Civitatis Ulyssiponensis; & cū effectu fuit interposita appellatio in præsentia Circuitoris Legationis Emmanuelis Teixeira Sancta Cruz: sicque interposita misit Dominus Archiepiscopus per sententiam in scriptis datam actuari in forma solita, & fieri conclusionem ad deferendum: & post terminum duarum horarum, distante Domino Nuntio (ad quem fuit appellatio interposita) in villa juxta Monasteriū Beatæ Mariæ Lucis: oblata fuit ejus commissio appellationis ad Reverendissimum Auditorem facta, ejusque virtute misit compulsoriam. Omnia sic perfecta fuerunt intra suprascriptum terminum duarum horarum, mirum fanè ex nimia celeritate; & omnium copia transcripta ex Lusitana lingua sic se habet.

Doctor Dominicus Tarruggius Auditor generalis Legationis, & Nuntiaturæ Apostolicæ, & per Illustrissimum, ac Reverendissimum Dominum Franciscum Ravizza, Dei, sanctæque Sedis Apostolicæ gratiâ Archiepiscopum Sidoniensem cum potestate Legati à Latere, & in hisce Regnis, & Dominij Portugallie Nuntium Apostolicum per Sanctitatem Papæ Domini nostri Clementis decimi nunc in Ecclesia Dei Præsidis, Judex commissarius negotij, & causæ, de quibus infra expressa, & explicata mentio facta erit. Omnibus personis sive Ecclesiasticis, sive Sæcularibus, & sacris Ordinibus decoratis, Notariis Apostolicis, Actuarius, Tabellionibus publicis hujus Curie, urbisque Ulyssiponensis, & totius Archiepiscopatus, & alius cujuscunque territorij suprascriptorum Regnorum, & Dominiorum Portugallie, eis omnibus quibus hæc meæ Literæ Apostolicæ compulsoriæ, & citatoriæ in forma oblata fuerint, earumque robur ex meo decreto profluens requisitum fuerit, salutem, & pacem in æternum in Jesu Christo Domino nostro, omnium remedium & salus. Notitiam præsto, ad instantiam Illustrissimi ac Reverendissimi Episcopi Capellani Maioris supplicationem mihi oblata fuisse cum commissione ad finem ejus ab Illustrissimo Domino Nuntio emanata, & per eum prædictum Dominum signata, per quam mihi commisit in gradu appellationis causæ cognitionem contentam, & explicatam in suprascripta commissione, & supplicatione, ex quibus instanter fuit requisitus nomine, & instantiâ præfati impetrantis, ut eam acceptarem, & me Judicem Apostolicum ipsius, & eam debitæ executioni mandarem; & per spectâ prædicta commissione, & requisitione, ego tanquam filius obediens mandatis Apostolicis eas accepi, & me publicavi Commissarium Judicem Apostolicum in prædicta causa, & ex ea dependentibus, cum promissione ut in omnibus, & per omnia eam debitæ executioni mandem cum effectu, secundum ipsius tenorem, & formam, cujus exemplum de verbo ad verbum id est, quod sequitur. Ulyssiponensis Illustrissime ac Reverendissime Domine, pro parte Reverendissimi Episcopi Capellani Maioris Regie Capelle Ulyssiponensis

8 Tract. de Compet. inter Archiep. &c.

Ulyssbonensis exponitur Nominationi vestre Illustrissimæ, ac Reverendissimæ, quod commissus ad effectum baptizandi filium Comitis de Ericeira vigore licentiæ præcedenter obtentæ à Dominatione vestre Illustrissimæ, processerit ad quosdam actus jurisdictionales, annullando impedimenta à Reverendissimo Archiepiscopo apposita, & alia forte peragenda: at idem Reverendissimus Archiepiscopus sub nullo, & insubsistenti prætextu quod orator ad ejus notitiam non deduxerit dictam licentiam, quam à Dominatione vestre Illustrissimæ reportaverat, & ex alioquin prætensis causis contra eundem oratorem protulit, & publicavit sententiam interdicti ab ingressu Ecclesiæ, prout etiam similis interdicti sententiæ generalis, localis, & specialis supposuit, & subjecit totam hanc Civitatem Ulyssbonensem, omnesque illius Ecclesias Sæculares, & Regulares, & Oratoria, & aliàs prout latius continetur in præfata sententia, seu sententis, à qua, seu à quibus se sentiens multum gravatum appellavit ad sanctam Sedem. Supplicat igitur humiliter Dominationi vestre Illustrissimæ, & Reverendissimæ orator prædictus, quatenus dignetur causam, & causas appellationum hujusmodi nullitatis, & nullitatum, inæquitatis, & injustitiæ assertorum, seu gravaminum quoque attentatorum, ac innovatorum quorumcunque, necnon & restitutionis in integrum, prout de jure, alicui probo, aut docto viro in dignitate Ecclesiastica constituto audiendas, cognoscendas, decidendas, ac sine debito unà cum omnibus illarum incidentibus emergentibus, annexis, & connexis, totoque negotio principali pro justitia summarè, & cum clausula quam, & quas terminandas committere, & mandare cum potestate ad omnia, omnesque alios, etiam sub censuris Ecclesiasticis, & pecuniarijs arbitrio applicandis, & moderandis, pœnis inhibendo contumaces, & rebelles illas incurrisse Ord. S. Concil. Trid. ter declarans, aggravans, & reaggravans, & interdicens: Oratorem quoque à quibusvis censuris simpliciter, seu ad cautelam, seu aliàs ad effectum agendi, prout juris fuerit absolvendo, ac ad omnia; & singula necessaria in integrum restituens, aliisque fa-

cultatibus etiam usque ad invocationem auxiliij brachij sæcularis inclusivè necessarijs, & opportunis, præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscunque instruens. Audiat Auditor noster, citet, & constituto prius de gravamine, imbibeat, absolvat, ac prout de jure restituat, procedat ut petitur, & justitiam faciat tam super interdicto generali hujus Civitatis, quam particulari oratoris, cum facultate interim suspendendi dicta interdicta ad tempus sibi bene visum, ad effectum agendi, maxime in ijs diebus currentibus, in quibus fideles frui solent pluribus indulgentiis, & audire conciones, aliasque devotiones peragere in his dictis currentibus temporibus piè institutis. Placet. Franciscus. Datum Ulyssipone idibus Februarij, Pontificatus Sanctissimi Domini nostri Clementis Papæ decimi anno tertio. Pro omnibus taxat ducatos tres, & vig. duo. Item pro Officialibus 180. Sic itaque per me suscepta commissione Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Nuntij, ut dixi, fui instanter requisitus nomine, & pro parte dicti impetrantis Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Episcopi Capellani Majoris, ut procederem ad debitam executionem ac effectum, mandando scribere Literam compulsoriam, & citatoriam ad Reverendum Judicem à quo, ut ad hoc meum Tribunal remittat acta causæ, de quibus in supradicta commissione mentionem facimus, ut ad id compulsetur, citatis partibus ad appellationis prosecutionem, formâ solitâ; inspectoque suo edicto, & postulatione justa, juriq; consona, concessionem decrevi prædictarum Literarum in forma petita: quapropter præsentem scribimus, per quam auctoritate Apostolica mihi concessa, quâ in isto casu utor, præcipio dictis Notarijs, cæterisque justitiæ Officialibus, & personis retrò expressis, & unicuique qui requiratur, ut personaliter, præcedente, & comitante omni obsequio, & civilitate debita Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Archiepiscopo Metropolitano hujus Civitatis Ulyssiponensis, & totius Archiepiscopatus Judici à quo, ex meo jussu ei notificent, sicut & ego facio, ac admoneo virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna interd-

ictorum

Etorum ab ingressu Ecclesie, milleque au-
reorum ad motorum per supradictum mo-
dum, ut termino trium dierum primum se-
quentium, quos ei do, & assigno pro tribus
canonicis admonitionibus divisim, digne-
tur offerre, ac remittere ad hoc Tribunal
Apostolicum Legationis omnia dicta cau-
sa acta, & quae ex eis dependent, in eo sta-
tu, & terminis, quibus fuerint in forma
styli: & eodem modo quibuscunque alius
Judicibus tam ordinarius, quam extraor-
dinarius, executoribus delegatis, & subde-
legatis, vel quacunque alia jurisdictione
utentibus, de ea cognoscentibus, vel cognos-
cere intendentibus omnibus notificent ex
meo decreto, me eos admonere jubentem
virtute sanctae obedientiae, & sub poena
excommunicationis maioris ipso facto in-
currenda, & tercentorum aureorum ap-
plicatorum per supradictum modum, ut ex
intimatione, & notificatione hujus meae
Apostolicae Chartae advocatoriae in suis
personis iuratres dies primos sequentes ap-
plicatos pro tribus canonicis admonitioni-
bus divisim, remittant omnia acta in for-
ma supradicta, ut eis inspectis, auditisque
partibus possim pronuntiare super grava-
men, & incidens, de quibus appellatur, de-
cretum, & sententiam justitiae visam, in
forma concessionis suae Illustrissimae Do-
minationis. Aliter sic non servando val-
de integrè, ut dictum remanet, quod mini-
mè speratur, incurfos judicabo in praedi-
cta excommunicatione, & poena pecunia-
ria, & procedam contra unumquemque
contrarium facientem cum caeteris executi-
vis progressionibus in jure necessarijs: &
ad declarationem, aggravationem, reag-
gravationem, & condemnationem supra-
positae poenae pecunariae eos cito, voco, ac
per has praesentes Literas citatos, ac vo-
catos dico: & Notario, seu Actuario sub
cujus potestate fuerint acta dictae causae, seu
alia quaecunque ad eam spectantia jubeo
sub eisdem poenis supradictis, quod ex ob-
servatione Reverendi Judicis à quo Illus-
trissimi, ac Reverendissimi Domini Ar-
chiepiscopi, & ex notificatione hujus com-
pulsoriae in sua persona, ad usque novem
dies primo sequentes, quos ei in praedicta
forma canonica assigno, det copiam illorum
omnium, & apud me exhibeantur, ut di-

Etum est, & cum effectu ea omnia compul-
set ad hoc meum judicium in forma styli,
soluta tamen justo, & competenti salario,
missa sic copia optimo calamo scripta, &
per personam aptam; dummodo in praedi-
cta copia minimè transcribant has Lite-
ras, quas solum transcribent in actis pro-
prijs, ut ex ea liqueat; propriam autem re-
stituunt Illustrissimo Domino Episcopo Ca-
pellano Majori impetranti, seu illius suffi-
cienti procuratori, ad perficiendas caeteras
necessarias diligentias; & supradicta acta
in hac Curia tradantur Actuario istius
subscriptori. Eadem etiam autoritate
praecipio dictis Notarijs, caeterisque justi-
tiae Officialibus sub eisdemmet poenis supra-
dictis, & quingentorum aureorum, quod si
haec fuerit eis exhibita, nullatenus unus
pro alijs se excuset, ut dictum est, immò no-
tificent sicut in ea continetur, Notario praedi-
cto actorum circa tangentia illorum com-
pulsoriam; sicque etiam pergat, & adve-
niat ad personam Reverendi Promotoris
hujus Archiepiscopatus Ulyssiponensis, &
ad caeteras quoque personas pares in praedi-
cata causa, quarum nomina, & cognomi-
na hic expressa, & declarata censeo, & ex-
istimo, & ad supplicationem Illustrissimi ac
Reverendissimi Domini Episcopi Capella-
ni Majoris impetrantis ex praeccepto meo eos
citent, & in judicium vocent in forma soli-
ta, ut ex citationis die usque ad primos tres
sequentes, per se, vel per legitimum procura-
torè apud me compareant in hoc meo judicio
Apostolico, ad requirendam suam justitiam
in praedicta causa, de qua agitur, & ex ea
dependentibus, emergentibus, in diebus audi-
entiae hujus Tribunalis, quae fieri solent in
Palatus habitationis Illustrissimi, ac Re-
verendissimi Domini Nuntij, vespertina
hora tertia feriae quartae, & Sabbati non
feriati: aliter enim non comparentes, ut di-
ctum remanet, si constet de eorum citatio-
ne, in poenam pertinaciae tanquam citatos
decernemus, ac omnes terminos, & acta
judicialia ad causam necessaria, atque ad
videndos jurare testes, & audiendam sen-
tentiam diffinitivam inclusivè praefigemus.
sic justitiam partibus impartiendo, & ad-
ministrando per viam melius consideratam:
& si forte acciderit, quod aliquis ex supra-
dictis personis occultetur, discedat, sinque

copiam neget, hoc noto per summariam informationem duorum vel trium testium extrajudicialiter, in hujusmodi casu citationem perficiant in persona cujusque familiaris domus suæ, vel vicini proximi, unde possit pervenire ad ejus notitiam, explicando citationis causam, iudicium, & diem apparitionis, singula minutim. Item certioramus Illustrissimum, ac Reverendissimum Dominum Archiepiscopum, quod ad instantiam Illustrissimi Domini Episcopi Capellani Maioris fuit etiam mihi oblata postulatio, per quam supplicabat suspensionem interdicti hujus Civitatis, & suæmet personæ. Cum itaque talem supplicationem præ oculis haberem, & præmeditarem, visâ formâ commissionis Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Nuntij mihi facultatem concedentis ad suspensionem, & elevationem interdicti, mandavi scribere Literas fixatorias elevationis prædicti interdicti per spatium quindecim dierum dumtaxat, ad effectum agendi cum reincidentia in forma præfatæ commissionis supra insitæ, & ad cognitionem captandam supra prædicti negotii. Quapropter prædictus Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Archiepiscopus annuet, & omnia explebit, & permittet observationem sub pœnis infra impositis: omniumque certificationem scribant à dorso huius Literæ, quæ fidem faciat, ad procedendum in causa, prout est jus, & justitia. Datum in hac Curia Ulyssiponensi, sub meo signo, & sigillo Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Nuntij apud me ministrantis, Februarii die decimotertio. Franciscus Maria Lamparelli publicus Notarius Apostolicus, Legationis Actuarius subscripsi. Dominicus Tarruggius Auditor. Sigilli locus ✠ Ad signum 40. Ad sigillum suæ Illustrissimæ 40. Solvit cum duplicata latinitate 400. Decretum Reverendi Auditoris prope signum suū scriptum Lusitano idiomate in compulsoria, est quod sequitur. Decerno etiam quod si arduum fuerit, minimeve potuerit executor istius compulsoriæ introduci ad personam Illustrissimi Domini Archiepiscopi, notificet quemcunque familiarem seu vicinum, aut eam figat in ostio domorum sui habitaculi: quod sic perfectum, diligentiam, & notificationem bene, & validè fa-

etiam æstimabo: eodem etiam modo optimè factam iudicabo, si notificetur Reverendo Vicario generali. Ulyssipone, Februarii die decimotertio, anno millesimo sexcentesimo septuagesimotertio. D. T. Auditor.

In hunc modum observato, & de-¹²clarato interdicto, cum Dominus Episcopus Capellanus Maior recognosceret suæ jurisdictionis defectum, ad Reverendum Auditorem recurrit, cui appellatio erat commissa, ut præciperet suspendere interdictum; prædictusque Dominus Auditor iussit scribere Literas supersefforias Lusitana lingua sequentis tenoris. Doctor Dominicus Tarruggius Auditor generalis Tribunalis Nuntiaturæ Apostolicæ, & per Illustrissimum, & Reverendissimum Dominum Franciscum Ravizza, Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopum Sidonensem, & nostri Sanctissimi in Christo Patris Clementis per divinam providentiam Papæ decimi Nuntium Apostolicum cum potestate Legati à Latere in hisce Regnis, & Portugalliæ Dominis, Iudex Commissarius, & Apostolicus negotij, & causæ, de quibus infra fiet expressa, & declarata mentio: Omnibus reverendis Prioribus, Rectoribus, Vicariis, Parochis, Coadjutoribus, cæterisque personis tam Ecclesiasticis, quàm Sæcularibus, Regularibus, cujuscunque gradus, seu dignitatis, eodemque modo Christianis Fidelibus cujuscunque sexus, illis quibus hæc meæ Literæ Apostolicæ elevationis interdicti generalis, localis, & specialis impositi tam in persona Illustrissimi Capellani Maioris, quàm generaliter in Ecclesiis, Larariis, Sacellis hujus Civitatis Ulyssiponensis præsentatæ fuerint, ejusve notitiam habuerint, salutem & pacem in perpetuum in Domino nostro Deo, omnium verum remedium, & salus. Certitudinè præbeo, postulationem in scriptis mihi fuisse oblatam ad instantiam Illustrissimi Domini Episcopi Capellani Maioris, per eam manifestantis mihi fuisse commissam per Illustrissimū Dominum Nuntium cognitionem appellationis interpositæ processuum, & interdicti sententiæ contra eum declaratæ per Illustrissimum Dominum Archiepiscopum Ulyssiponensem imponentem interdictum in hanc universam Curiam;

riam; qua de causa Christianos Fideles maxima vexatione delassabat, praesertim in praedictum Quadragesimae, & tempore Jubileorum sanctorum. Cumque commissio mihi concesserat facultatem elevandi praedictum interdictum ad tempus per me arbitratum, sic in rebus tangentibus personam supplicantis, quam totam hanc Curiam; sic etiam quia id postulabat tempus sancti Jubilei, & introitus Quadragesimae, unde per conclusionem suae postulationis supplicabat mitti decreta necessaria ad elevationem praefati interdicti, facta gratia juxta contenta in praedicta postulatione; quam cum praeculis haberem, & dictam commissionem respicerem, ad observationem illius formae meam sententiam pronuntia vi dicentem, scribi literas elevantes non solum interdictum generale, & locale hanc Civitatem gravans, sed etiam speciale personae Illustrissimi Domini Episcopi Oratoris inherens, per spatium quindecim dierum, ad effectum agendi, & accipiendi cognitionem suprascripti negotij, cum reincidentia in forma Apostolicae commissionis Illustrissimi, & Reverendissimi Domini Nuntij. Ulyssione decimotertio Februarij, anno 1673. Dominicus Tarruggius Auditor. Cujus decreti virtute & propria Apostolica auctoritate mihi commissa, qua in hanc partem utor, per praesentem suspendo, elevatumque dico interdictum generale, locale, speciale impositum Ecclesiis hujus Civitatis Ulyssiponensis, Larariis, Sacellis Saecularibus, & Regularibus, personaeque Illustrissimi Domini Episcopi Capellani Majoris per spatium quindecim dierum, ad effectum agendi cum reincidentia, ad capiendam cognitionem causae, & negotij supra relati. Sic & praecipio virtute sanctae obedientiae, & sub poena excommunicationis maioris ipso facto incurrenda, & tercentorum aureorum admotorum ad dispendia Tribunalis Legationis, omnibus suprascriptis personis supra relatis, cujuscunque gradus, ordinis, dignitatis, & jurisdictionis, ut habeant, & supponant praedictum interdictum suspensum durante quindecim dierum spatio, horumque initium caepturum a die hujus fixationis; alias contrarium operando in eos irruam cum comminatione poenarum narratarum, caetero-

rumque juris processuum. Et ut ad omnium notitiam perveniat, haec fixa maneat in officijs Ecclesiarum hujus Civitatis; ex his autem minime avellere, aut scindere quisquis audeat, cujuscunque ordinis sit, sub praefata excommunicationis poena. Datum Ulyssipone, decimotertio die Februarij, anno millesimo sexcentesimo septuagesimotertio. Franciscus Maria Lamparelli subscripsit. Ad signaturam 40. Ad sigillum 40. Dominicus Tarruggius Auditor.

Sic infixis literis Reverendi Auditoris, propemodum Illustrissimus Dominus Archiepiscopus Ulyssiponensis iussit scribere Literam Pastorem Lusitano idiomate abrogatoriam in modum sequentem. Dominus Antonius de Mendoza, Dei, & Apostolicae Sedis gratia Metropolitanus Archiepiscopus Ulyssiponensis, a Consilio Status Principis Domini mei, &c. Omnibus nostris subditis, tam Ecclesiasticis, quam saecularibus cujuscunque qualitatis, gradus, seu ordinis sic etiam omnibus Prioribus, Vicariis, Parochis, Rectoribus, Coadjutoribus, Beneficiatis, & Capellanis Ecclesiarum hujus Civitatis, Sacerdotibus, sacrisque Ordinibus insignitis, Notariis Apostolicis, Actuariis, caeterisque justitiae Officialibus, quibus haec nostrae litterae exhibitae fuerint, seu illarum notitiam habuerint, salutem & pacem in aeternum in Jesu Christo nostro Salvatore, verum omnium remedium, & salus. Notum facimus, quod cum nobis constaret Dominum Episcopum Capellanum Maiorem studere exercitium functionum Pontificalium celebrare ad solenniter baptizandum, & extra Parochiam filium Comitis de Ericeira, in Ecclesia Annuntiationis in hoc Archiepiscopatu sita, & absque nostra in scriptis prolata licentia, nec alia quacunque legitimi Superioris nobis demonstrata, ut valide hoc perficere posset; mandavimus unam Pastorem scribere vetantem praefato Domino Episcopo Capellano Maiori similia peragere nobis non annuentibus; habens autem ullam licentiam, & facultatem; nobis eam ostenderet tanquam Ordinario hujus Archiepiscopatus: & ad hunc effectum ei iussimus notificationem. Attamen in omnibus secus se gessit praedictus Dominus Episcopus, & per interpositionem po-

tentium interclusit diligentiae exactiorem in sua persona, & consequenter Ecclesiasticam personam diligentiam ministrantem me imperante male receperunt auellendo aliquas Pastorales, & in hunc modum jurisdictionem nostram Ordinariam impedi- entes: & supra tantum modum crevit excessus, quod cum actu temerario iussit scrip- ta perfigere in Ecclesiis, & locis publicis hujus Civitatis contra nostram Pastora- lem, sine ullo fundamento, seu iuris sub- sistentia; in quibus omnibus violavit, & perturbavit jurisdictionem hujus Mitrae, cum delicto notorio, & injuria. Quapropter cum causae sint admodum justificatae, & notoriae, declaramus dominum Episcopum Capellanum Majorem incursum in inter- dicto ab ingressu Ecclesiae: & ut violata Ecclesia ex usurpatione, & perturbatione suae jurisdictionis dignum dolorem praebat ac detegat, mandavimus divulgare inter- dictum speciale, locale in omnibus Ecclesiis, Sacellis, Larariis hujus Civitatis (excepta Regia Capella) quod omne decimosecundo die praesentis Februarii actum est, & existit in sua viridi observantia. His attamen praedictus Dominus Episcopus minime obtemperavit, immo potius indurato ani- mo contumaciam prosecutus est Baptis- mum celebrando adversus nostram prohi- bitionem, & interdictum, per quod eum declaratum dicebam. Rebus sic stantibus, nunc ad nostram pervenit notitiam, Reve- rendum Auditorem Legationis hodierna die praecipere publicationem, & fixationem nonnullarum literarum suspensionis inter- dicti a nobis impositi, tam in personam Do- mini Episcopi Capellani Maioris, quam in Ecclesias hujus Civitatis: quod nullatenus praetermittere possumus, sed abomina- ri, quia unde expectabatur observantia Sa- crorum Canonum, & Ecclesiastica Juris- dictionis, inde oritur ejus perturbatio, & violatio. Et ratio est, quia nostrorum pro- cessuum minime acta aliqua usque adhuc fuerunt expedita ad iudicium Legationis: qua de causa Reverendus Auditor non po- terat cognitionem assumere interdicti per Ordinarium impositi in prima instantia, antequam acta revideret cum citatione partium; quod nunquam praecessit, juxta definitionem Pontificis Pij quarti in cap.

Romana, §. Sententias, de appellat. lib. 6. Quod Illustrissimus Dominus Nuntius aliterare non potest juxta decretum Sacri Concl. Trident. sess. 22. de reformat. cap. 7. Quare cum supradictae literae suspensio- nis interdicti sint scriptae nulliter de facto, & ex abrupto, contra juris formam, per- turbantes, & impediens legitimam sen- tentiae executionem Ordinarij in prima in- stantia prolatae, priusquam in iudicio ap- pellationis agnitio desumeretur, ex quo de- fectu Reverendus Auditor carebat juris- dictione ad scribendam praedictam literam; & multo fortius cum in commissione inesset clausula, Constito prius de gravamine; quia etiam res erat per suos praedecessores minime in hoc Regno solita, ad obviandum initum contemptum, & dedecus censura- rum Ecclesiasticarum, & pacis Republi- cae perturbationem per contrarium impa- ctam cum damno maximo, & praesudicio Fidelium Christianorum, & quia nostri muneris est cavere ne exequantur manda- ta, & procedimenta nulla defectu jurisdi- ctionis in hoc nostro Archiepiscopatu, im- munesque reddere nostrarum ovium ani- mas nobis injunctas; per praesentem nostram Pastoralem ordinaria auctoritate, qua hic utimur, irritam divulgamus praepositam literam suspensionis interdicti, & nullum ejus esse robur, & vigorem, tam in iudicio, quam extrajudicialiter; & sub poena ex- communicationis maioris ipso facto incur- renda praecipimus omnibus personis Regu- laribus, & Saecularibus cujuscunque qua- litatis, & conditionis in hoc nostro Archie- piscopatu, ne observent praedictam literam suspensionis interdictorum, tanquam irri- tam per nos declaratam; immo potius no- strum interdictum servent, & observent cum rigore in eo declarato, sicuti de jure te- nentur. Et ut omnium notitia captetur, & nullatenus ignorantia se juvare queant, mandavimus praesentem scribere ad figen- dum in ostijs Ecclesiarum hujus Civitatis, unde evellere minime quisquis audeat sub poena excommunicationis latae sententiae. Datum Ulyssipone, sub nostro signo & si- gillo, Februarii die decimotertio, anno mil- lesimo sexcentesimo septuagesimotertio. Do- minicus à Misquita Teixeyra cubiculi A- ctuarius, subscripsi. A. Archiepiscopus Ulyssi-

Ulyssiponensis. Sigilli locus ✠
 Sic prefixis prædictis Literis Pasto-
 ralibus suæ Illustrissimæ, præfatus Re-
 verendus Auditor aliam eas annullan-
 tem præcepit scribere Lusitano idio-
 mate, cujus copia talis est. *Doctor Do-*
minicus Larruggius Auditor generalis Le-
gationis Apostolicæ Nuntiaturæ, & per
Illustrissimum, ac Reverendissimum Domi-
num Franciscum Ravizzam, Dei, & A-
postolicæ Sedis gratiâ Archiepiscopum Si-
domensem, Sanctissimi in Christo Patris
Clementis decimi Domini nostri, nunc in
Ecclesia Dei Præsidis Nuntium Apostoli-
cum cum potestate Legati à Latere in his-
ce Regnis, & Dominijs Lusitanicis, Judex
commissarius negotij, & causæ infra scri-
ptæ, &c. Certum facio Illustrissimum ac
Reverendissimum Dominum Nuntium no-
bis direxisse commissionem in gradum ap-
pellationis, & in secundam instantiam cog-
nitiois causæ circa interdictum generale,
speciale, & locale per Illustrissimum Do-
minum Archiepiscopum Ulyssiponensem
impositum in hanc Curiam, & in personam
Illustrissimi Domini Episcopi Capellani
Majoris: sed quia delegatio Illustrissimi ac
Reverendissimi Domini Nuntij communi-
cabat facultatem ad decernendam interdi-
cti suspensionem pro quindecim dierum spa-
tio prout decretavi) ad effectum agendi
cum reincidentia; & quia secundum jus
actis mihi opus non erat ad prædictam su-
sensionem, sic etiam perpensâ maximâ ve-
xatione, quacum hæc Curia fatigabatur,
Christianique Fideles, nunc ad meam noti-
tiam pervenit, prædictum Illustrissimum
Dominum Archiepiscopum divulgasse
Literas Pastorales nostras annullantes:
quod per me bene visum, maximaque pon-
deratione animo lustratum, tenore præ-
sentium autoritate Apostolica mihi con-
cessa, quâ hic utor, abrogo, & abro-
gatam dico sine ullo robore, aut vigore
prædictam chartam pastoraalem annulla-
toriam, ac si non esset, cæteraque scripta,
aut procedimenta per præfatum Archie-
piscopum expedita: & præcipio sub pœna
excommunicationis Majoris ipso facto in-
currenda, & quingentorum aureorum de-
stinatorum ad Legationis dispendia, omni-
bus Prioribus, Parochis, Coadjutoribus,

cæterisque personis, vel sæcularibus, vel re-
gularibus, & cujuscunque sexus, & ju-
risdictionis, ut teneant, & servant, ac stu-
deant ut incorruptè progrediatur nostra-
rum literarum executio interdictum ele-
vantium per spatium quindecim dierum,
veluti in eis continetur: caret namque ulla
subsistentia de sumptum fundamentum per
Illustrissimum ac Reverendissimum Do-
minum Archiepiscopum dicentem Illustris-
simum ac Reverendissimum Dominum
Nuntium concitasse, lesionemque infere-
re dispositioni textus in cap. Romana, §.
Sententias, de appel in 6 scripti per san-
ctæ memoriæ Innocentium IV. milia conce-
dendo facultatem suspendendi interdictum
pro quindecim dierum spatio, ad effectum
agendi, & ad assignandum terminum con-
sentaneum ad compulsanda acta ad hoc
meum Tribunal, cognitionemque assumen-
dam intentati gravaminis: prædictus nam-
que textus Innocentij IV. in hæc tantum-
modo verba prorumpit. Sententias quo-
que interdicti, vel suspensionis, seu ex-
communicationis in appellatam ab eo,
à quo appellatum proponitur promul-
gatas, nullatenus nisi vocatis partibus
de appellatione legitimè cognita revo-
cent, aut denuntient esse nullas, &c.
Quod nec per me, nec etiam per Reveren-
dissimum Dominum Nuntium perpetr-
atum fuit: hætenus enim nec fuit antiqua-
tum, nec revocatum interdictum Illustris-
simi Domini Archiepiscopi, sed solummo-
dò tantum concessa una limitata super ses-
soria, seu suspensio ad tempus quindecim die-
rum: quod omnibus Apostolicis Judicibus
liberum est, adhuc ante inhibitionem Ju-
dicis à quo, & priusquam remittantur
acta ad suam potestatem. juxta meliorem,
& communioem Doctorem sententiam,
& opinionem sic practicatum in supremis
Tribunalibus, & per Rotam Romanam ap-
probatam, quam Ecclesiastici debent plu-
rimi facere, ut latè declarat, & explicat
Salgado de Reg. proteet. p. 2. cap. 10. à n.
29. usque ad 34. & melius num 47. & 48.
ubi refert ad saturitatem concordantes. Id-
que optima cum ratione facere potest ille,
cui in commissione Illustrissimi Domini
Nuntij specialiter concessa est hæc facultas.
Ultra etiam hæc jura notoria Illustrissimo

ac Reverendissimo Domino Archiepiscopo defuit apertus defectus jurisdictionis, non enim ei subiacent meae sententiae solummodo renovandae per Illustrissimum ac Reverendissimum Dominum Nuntium nostrum superiorem. Quamobrem maximum stuporem induit, quod Illustrissimus Dominus Archiepiscopus tantis Literis praeditus, & caput tantorum Ecclesiasticorum nullas ac irritas dixerit nostras Literas interdictum suspendentes. Itaque praecipimus omnibus Religiosis, & Monialibus, Regularibus, & Saecularibus in praedicta forma, videlicet Regularibus sub poena excommunicationis maioris ipso facto incurrenda, privationisque activae, & passivae vocis per triennii spatium, & poenae pecuniariae, caeterarumque poenarum ad arbitrium Illustrissimi Domini Nuntii, ut servent, & observent praefatam chartam suspensionis interdicti, & nullius sint apud eos momenti procedimenta, & annullatoriae praedicti Illustrissimi Domini Archiepiscopi, tanquam scriptae per personas jurisdictione mendosae: & ideo eadem auctoritate praecipio sub praedictis poenis quingentorum aureorum per supradictum modum applicatorum, omnibus Clericis rem sacram celebrantibus, Notariis Apostolicis, caeterisque Officialibus, & personis, ut hanc notificent, ac legant omnibus eos requirentibus, eamque affigant in ostiis Ecclesiarum hujus Civitatis, ex quibus minime eripiantur sub eadem excommunicationis poena. Datum in hac Curia, & Civitate Ulyssiponensi, sub meo signo, & sigillo Illustrissimi Domini Nuntii. Februarii die decimoquarto, millesimo sexcentesimo septuagesimo tertio anno. Josephus Lamparelli, per commissionem Domini Auditoris, in absentia Francisci Mariae Lamparelli scripsi. Dominicus Tarrugius Auditor. Sigilli locus ✠

15 Postquam haec literae Reverendi Auditoris fuerunt perfixae in aliquibus Ecclesiis, unde multi populares euellabant, cum de eis constaret Illustrissimo Domino Archiepiscopo, iussit scribi Pastoralem secundam Lusitano idioma te praedicto Reverendo Auditori, & est sequens. Dominus Antonius de Mendoza, Dei, & Apostolicae Sedis gratia Metropo-

litanus Archiepiscopus Ulyssiponensis, & Consilius Status Principis Domini mei, &c. Omnibus nostris subditis Ecclesiasticis, & Saecularibus, cuiuscunque qualitatis, conditionisve fuerint, si etiam omnibus Reverendis Prioribus, Parochis, Vicariis, Rectoribus, Coadjutoribus, Sacerdotibus, & Clericis sacrorum Ordinum, Notariis Apostolicis, Aetuaris, caeterisque iustitiae Officialibus, seu personis Regularibus, & Saecularibus, quibus haec nostrae Literae Pastorales fuerint exhibitae, seu illarum notitiam habuerint, salutem, & in aeternum pacem in Jesu Christo Salvatore nostro, omnium remedium, & salus. Notum facimus, per nos fuisse publicatam literam interdicti ab ingressu Ecclesiae in personam Domini Episcopi Capellani Maioris, & generalem in totam hanc Civitatem; speciale, & locale in omnibus illius Ecclesiis, Larariis, & Sacellis, excepta Regia Capella, urgentibus de causis stimulatos, ad idque excitatos ex apertis in praedicta Litera: & adveniente decimotertio die hujus mensis Februarii se intromisit Reverendus Auditor Legationis ad scribendam nonnullam chartam suspensionis censurarum pro quindecim dierum spatium, nisi in appellatione vespere diei antecedentis interposita, de qua Judex constitutus erat, omnia sine ulla jurisdictione: nam cum causa fuisset ei commissa cum clausula, Constito prius de gravamine, ipsemet Auditor nec adhuc compulsaverat, nec perspexerat acta in suo iudicio, cum citatione partium, quibus deficientibus, ei non licebat absolvere, seu suspendere interdictum, nec ad breve spatium per nos promulgatum: quare est in sua viridi observantia in praedicta instantia. Qua de causa nos tanquam Ordinarius hujus Archiepiscopatus, nixi in Juris Canonici dispositione, & sacri Concilii Tridentini, ex facultate nobis competenti nullam diximus praefatam literam censuras suspendentem, & praecipimus servari interdictum inviolabiliter, sicuti in eis apertum erat. Nunc attamen ad nostram notitiam pervenit, praedictum Reverendum Auditorem prosecutum fuisse suum excessum, scripsisseque secundas Literas nostras annullantes, ac mandasse perfici notificationes ad eas observandas Literas, nostras autem

rem irritandas, sic interpretato capite Romana, §. Sententias, de appellat. in. 6. nixum etiam in authoritate Salgad. quem tam Romæ, quam in suo Tribunali damnare, & improbare solent; sicuti etiam in quibusdam Rotæ decisionibus per eundem relatis. Ob quæ omnia per nos visa, & perpensa, ac animadversa per doctissimos viros, deliberavimus prædictam chartam in jure subsistentiam habere non posse, nec ei attendi debere, ut per eundem Salgad. in contrarium allegatum convincitur: fateatur namque communem opinionem esse indubiam, ad non scribendas similes superflatorias secundum jura, & quod in Rotæ, & Castella introducitur per Apostolicos Judices stylus, jure tamen repugnante: quod locum non habet in hisce Regnis, in quibus adest in contrarium consuetudo, ubi Jus Canonicum observari debet, juxta quod (annuente prædicto Doctore p. 2. cap. 5. n. 109. & 110.) solida est juris opinio, per verbum Nullatenus, inclusum in §. Sententias, non admitti huiusmodi affectatam interpretationem à contrario adductam, sic insinuante Concil. Trid. sess. 24. cap. 20. vers. Legati, & sess. 13. de reformat. cap. 3. Sic etiam decernere Sacram Congregationem, relationem faciente sanctæ memoriæ Clemente VIII. testatur Salgad. p. 2. cap. 1. num. 247. ad fin. Themud. Barbof. & alij quamplurimi Doctores: dictante etiam expressione Eminentissimorum Cardinalium, eam amplecti debemus, non verò Rotam nixam in stylo Romano, cui in his partibus locus non est: præterquam quod extra terminos quæstionis est; suspensio enim non operatur progressus, nos attamen in posterum non processimus: sed id non continetur, nec comprehenditur in suspensione prædicti interdicti. Quibus omnibus per nos pervisis, & æstimatis manifestè colligitur, Reverendum Auditorem procedere de facto, & ex abrupto, cum manifesta nullitate in conatu suspensionis interdicti nostri: & tametsi ejus superior ordinarius non simus, attamen cum sit Judex Apostolicus, & procuret exercere jurisdictionem in hoc Archiepiscopatu, ei adhuc non competentem, ad nos pertinet cognitio, & declaratio nullitatis procedimentorum Quapropter auctoritate ordinaria, quâ hic utimur, nul-

lam dicimus prædictam chartam Reverendi Auditoris, & prædictum nostrum interdictum debere servari inviolabiliter. Et ut à subditis nostris hoc modo intelligatur, mandavimus præsentem scribere perfigendam per loca publica, & Ecclesias hujus Civitatis, unde nullatenus evellatur, sub prædicta pœna excommunicationis majoris latæ sententiæ. Data Ulyssipone sub nostro signo, & sigillo, decimoquarto die Februarii, anno 1673. Dominicus à Misquita Teyxeira cubiculi Aetuarus subscripsit. A. Archiepiscopus. Ulyssiponensis. Sigilli locus. ✠

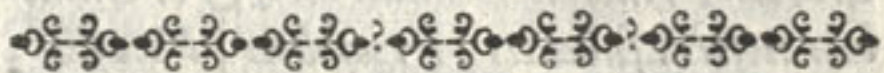
Sic persistente interdicto, ejusque 16 circumstantijs, populari excessu, ovium amore, cum agnosceret Illustrissimus Dominus Episcopus Capellanus Maior assidere in aliena diœcesi, in scriptis manu propria signatis absolutionem censurarum imploravit, petivitque indulgentiam perpetrati erroris: quod etiam magna contentione recommendavit (cum jam ordinaria jurisdictione Domini Archiepiscopi recognita fuisset, & illæsa remaneret) Serenissimus Princeps Dominus noster Petrus, quem Deus fervet, excitatus zelo, & Christiana pietate, ut fuisse, per rescriptum datum die decimaquarta Cinerum. Ex his rationibus, & causis Illustrissimus Dominus Archiepiscopus concessit absolutionem interdicti per Literas Pastorales tenoris sequentis:

Dominus Antonius de Mendoza, Dei 17 & Apostolicæ Sedis gratiâ Metropolitanus Archiepiscopus Ulyssiponensis, à Consiliis Status Principis Domini mei, &c. Omnibus nostris subditis, Prioribus, Vicariis, Parochis, Rectoribus hujus Civitatis, fidelibusque Christianis, quibus hæc nostræ Literæ Pastorales interdictum absolventes oblatæ fuerint, salutem, & pacem in æternum in Jesu Christo Salvatore nostro, omnium remedium, & salutem. Certioramus per nos fuisse divulgata interdicta ab ingressu Ecclesiæ in personam Domini Episcopi Capellani Majoris, ac generalia in universam hanc Civitatem, speciale, & locale in Ecclesiis, Sacellis, Lararijs (immuni Regiâ Capellâ) quibus de causis & rationibus, de quibus latissime in prædictis Literis tra-

Flavi-

Et avimus. Et quia cessavit causa, ex qua prædictas censuras fulminavimus, & jurisdictionis nostræ Mitræ remanet illæsa, per recognitionem nempe satisfactam; attendentes etiam bonis spiritualibus animarum nostrorum subditorum, ut tenemur, ex his, & aliis rationibus benè ponderatis jussimus scribere Literas ab interdicto absolventes: qua de causa hæc præsens fuit scripta, per quam autoritate ordinaria tollimus, ablatumque dicimus prædictum, interdictum cæterasque censuras per nos impositas. Sic quoque præstamus licentiam Confessoribus per nos approbatis, & quibus fuit concessa potestas ad audiendas detectas animæ plagas, ut in foro interno absolvere possint quascunque personas incurrentes aliquas juris censuras præfati interdicti causâ. Et ut à Fidelibus sic intelligatur, præcepimus præsentem scribere, ut servetur pro forma in ea contenta, & affigatur in Ecclesijs hujus Civitatis, locisque publicis. Data Ulyssipone, sub nostro signo, & sigillo, decimoquinto die Februarii, anno 1673. Dominicus à Misquita Teyxeyra cubiculi Actuarius subscripsi. A. Archiepiscopus Ulyssiponensis. Sigilli locus ✠

18 Sublatoque interdicto cessavit controversia processionum contrariarum, & justificatæ fuerunt processiones Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Archiepiscopi Ulyssiponensis; quod melius ex dicendis apparebit, de quo etiam agemus in libri fine Lusitano idiomate, in quo fuere promulgata edicta, quorum tenor transcribitur Latinis verbis, ut melius ab exteris intelligeretur.

C A P U T II.

De institutione, & origine Ecclesiarum, & Archiepiscopatum, ac Episcopatum Regni Portugallia; & quanti sint.

SUMMARIUM.

1 Christus qua de causa Apostolos nominavit.

- 2 Ecclesiæ fundamenta ubi inceperunt, & num. 3.
- 4 Ecclesia post mortem Salvatoris ab Apostolis & Discipulis fidem accepit.
- 5 Ecclesiæ radices in cælo sunt.
- 6 Ecclesiam per Apostolos rexit Christus.
- 7 Sanctus Petrus Apostolici ordinis Caput, & fuit Episcopus; & an solum, & n. 8. 9. 10. & 11.
- 12 Apostoli omnes parem cum Sancto Petro acceperunt potestatem.
- 13 An immediatè à Christo Episcopalis ordo fuerit institutus.
- 14 Sola sancti Petri ordinatio fuit perpetua, cæterorum verò temporalis, & omnes Beato Petro Apostolo subjecti fuerunt.
- 15 Sanctus Petrus Episcopatus divisit, & quomodo, & n. 16. 17. & 18.
- 19 Apostoli quas potestates acceperint.
- 20 Presbyteri quando cæperunt Episcopis subjici, & num. 21.
- 22 Diœceses quando assignatæ sunt.
- 23 Refertur divisio Archiepiscopatum ac Episcopatum Regni.
- 24 Quare divisio, & distinctio Episcopatum fuerit facta, & num. 25. & 26.

Sumus ille Pontifex Christus Dominus noster, à quo bona cuncta procedunt, reparationi nostræ salutis valdè pervigilans, post Incarnationis suæ mysterium, & post suæ vitæ cursum, in quo tot opera ad nostram redemptionem fecit, totque miracula operatus est, duodecim Discipulos elegit, quos & Apostolos nominavit, quibus gregem ad spiritualiter pascendum traderet, quibus etiam mediantibus Ecclesiam suam sponsam, pulchram, & speciosam plantaret, illisque Spiritu Sancto repletis plenitudinem gratiæ donavit, non solum ut sibi proficerent, sed etiam ut suum gregem tuendum, & conservandum curarent, & in Sanctæ Ecclesiæ ovile omnium animos, & mentes per totum mundum aberrantes introducerent in unitate fidei, & in unitate Ecclesiæ, teste Cypriano Carthag. lib. 4. Epist. 2. quæ est ad Antoniam, non longè à fine. Et cum sit à Christo una Ecclesia per totum

totum mundum in multa membra divisa; ita Episcopatus unus est Episcoporum omnium concordie numerositate diffusus, *cap. Novatianus, de summa Trinitate, cap. Loquitur, 24. quest. 1. Loter. de re beneficiar. lib. 1. cap. 10. num. 5. Tusc. lit. E; conclus. 3. n. 8. de quo vide plures apud Bursat. cons. 125. n. 52. & Corona de potest. Episcop. tract. 2. cap. 1. & seqq. Villarocel. tract. Governo Ecclesiast. y pacific. p. 1. art. 1. & 2. August. Barbof. de potest. Episcop. alleg. 1.*

2 Fundamentum Ecclesie, ejusque origo ab initio humani generis, & ab ipsa constitutione mundi fuit, ex sententia Orig. Adamantij tom. 2. in Cant. qui non solum observat hanc antiquitatem, verum etiam altius mysterij hujus originem repetit ante constitutionem mundi, *ad Ephes. 1. ibi: Sicut elegit in Christo ante constitutionem mundi, ut essemus sancti, & immaculati coram ipso in charitate, predestinans nos in adoptionem filiorum.* Quibus etiam additur illud Psalm. 13. *Memento congregationis tue, quam possedisti ab initio.* Itaque alij ab Angelis, alij ab initio plasmationis Adæ, alij ab Apostolis ejus originem hauriunt. Qua ratione Sanctus Bernardus *super Cantic. cap. 27.* dicit, quod cum haberet Deus sponfam inhærentem sibi à principio multitudinem Angelorum, placuit ex hominibus convocare Ecclesiam, atque uniri illi quæ de Cælo est, ut fit una sponsa, & unus sponsus: & ab eo principium ducere Militantem Ecclesiam post D. Bernardum, & alios tenet Isidorus Mosconus *de majestat. Militant. Eccles. in prælud. fol. 4. versic. Orig. go autem.* Quod ad concordiam potest reduci juxta Ecclesie ætates, de quibus eruditè Rodolphus Cuperf. *in repet. text. in Can. Oportebat, & sequitur textus ibi: Ecclesia, art. 3. Ecclesie connumerantur ætates, per totum fol. 116.*

3 Ex ijs etiam prima Ecclesie fundamenta fuere statim ab initio posita, unde Apostolus dicit: *Non solum Apostolorum, & Prophetarum.* Primus enim ex his Prophetis fuit Adam, noster primus parens, qui magnum mysterium prophetans in Christo, & in Ecclesia, dicit

Pars I.

Genes. 2. cap. Propter hanc relinquet homo patrem suum, & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Quod de Christo, & Ecclesia intelligendum esse notavit Orig. loco superioris citato. Licet verius credam ab Abel originem sumpsisse Ecclesiam illam, juxta Divi Gregorij mentem apud Matthæum, nam cum ipse fuerit primus, qui obtulit sacrificia, ait Gregor. *Habet vineam universalem, scilicet Ecclesiam, quæ ab Abel justo usque ad ultimum electum, qui in fine mundi venturus est, quot Sanctos protulit, quasi tot palmites misit.* Cui Divus Augustinus ad stipulatur *super Psalm. 36.* dicens ex ea ratione, quia Abel fuit Martyr; & congruit fundamento Ecclesie, quæ in sanguine justii consecratur, de quo vide plura apud Mosco supra, & Frances *de Eccles. Cathed. cap. 1.* qui ita refert n. 4.

Post mortem Salvatoris nostri Ecclesia per universum orbem terrarum usque in ultimos fines dispersa ab Apostolis, & eorum discipulis fidem accepit, ex Epiphanio, & Cyprian. *lib. 1. cont. hæreses, tom. 2. hæresi 21. contra Valentianinos.*

Hujus autem Ecclesie radices in Cælo esse, nemo est qui nesciat, ex D. Ioan. Chrysof. *hom. 4. de ver. Eccles.* quas in unitate fidei consistere certissimum est, ut traditur in Conc. gener. Later. sub Innoc. III. *cap. 1.* & Concil. Senonensi sub Anton. à Prato.

Ecclesiam verò, ut diximus, per suos Apostolos regendam curavit Christus Dominus; ideoque Episcopos posuit, ex Paul. *ad Ephes. 4. & 1. ad Cor. cap. 12.* dicente, *Posuisse Christum in Ecclesia Pastores, idest Episcopos.* Et *Act. 20.* ibi: *Posuit vos Spiritus Sanctus Episcopos regere Ecclesiam.* Card. Bellarm. *lib. 4. de Rom. Pont. cap. 2. Suar. tom. 4. de pœnit. p. 2. disp. 25. sect. 1. à num. 6. & 7.* & tradunt DD. cum de Ordine pertractant, teste Suar. *ubi proxime, n. 4.* optimè Villarocel. *ubi supra, art. 1.*

Ex Apostolis verò Petrum ad Ecclesiasticam gubernationem, & Monarchiæ Evangelicæ perfectionem caput instituit, & Principem effecit: nam illi

- foli dictum est: *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.*
- 8 Ob quam rationem existimavit Lancelottus Conradus *in templo omnium Iudicum, lib. 2. cap. 5. num. 3.* quod solus Petrus fuit factus Episcopus à Christo ante Ascensionem; & Petrum solum creasse Episcopum Ioannem, deinde Petrum cum Ioanne jam Episcopo consecrato Iacobum Zebedei Episcopum
- 9 constituisse: de quo est textus *in cap. Porro, 66. distinct.* cui addendus est latè Rodolphus Cuperf. *in repet. text. in can. Oportebat, 79. dist. §. Sequitur textus ibi: Presbyteris, art. 1. Differentia etiam in primitiva Ecclesia fuit inter Episcopos, & Presbyteros, fol. 260. per totum, & art. 5. de origine jurisdictionis quâ Episcopi funguntur, num. 29. fol. 279. latè Dian. resol. mor. p. 12. tract. 1. resol. 80.* Promissio autem illa à Domino ante passionem
- 10 Petro facta per dicta verba: *Tu es Petrus, & super, &c.* post resurrectionem robur accepit, dicente ipso: *Pasce oves meas, cap. Fidelior, cap. Considerandum, 5. dist. in can. In novo, 21. dist. & videre est per ea, quæ tradit Cuperf. statim citandis, num. 12. & 13. omissis pluribus, quæ congerit Alcedo contrarium sentiens in prax. de præcellent. Episc. dignit. cap. 1. ubi curiosè excogitat, & plures rationes adducit, quare Christus Dominus per se, non per Apostolos suos dum viveret, Ecclesiam gubernaverit. Michael de Annon. & Blas. Navar. quos sequitur Dion. Pau. de vera quatuor Sedium Patriarch. erectione, cap. 17. num. 29. Barb. in collect. ad text. in cap. In novo, 21. distinct. num. fin. de quo vide doctissimè Rodolphum Cuperf. in repet. in cap. Oportebat, §. Sequitur textus ibi, verb. Petra, art. 3. per totum, de tempore, quo Petrus Pontificatum suscepit, fol. 132.*
- 11 Et licet sanctos omnes Apostolos à Christo Domino Episcopos esse ordinatos valdè controversum sit (de quo latè Diana de resolut. 80.) & parem cum Petro accepisse potestatem, ex Math. ultimo cap. ibi: *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes.* Marc. etiam cap. ultim. ibi: *Euntes in universum mundum, & im-*

mediatè ab eo accepisse potestatem, cap. In novo 21. dist. & conitat ex traditis à Card. Bellarm. de Rom. Pont. cap. 23. iuncto Victoriæ relict. 2. sect. 2. q. 2. num. 9. Loter. de re beneficiar. lib. 1. cap. 10. num. 5. contra Turrecrem. lib. 2. de potest. Eccles. cap. 54. Iacobat. de Conc. lib. 10. art. 7. Barbof. in Pastor. tit. 1. quasi per totum, & præcipuè num. 33. & in collect. ad text. in d. cap. In novo: non tamen satis constat quando Episcopalis ordo à Christo Domino institutus fuerit: de quo vide plura apud Dianam d. p. 12. tract. 1. resol. 80.

Tamen sola Petri ordinatio fuit pe- 14
rennis; cæterorum verò quater us fuit
universalis, remansit temporaria, & omnes B. Petro Apostolo subiecti erant, & eorum jurisdictio Petri auctoritati subordinata, ut n ultis explicat Victoria d. sect. 2. à num. 10. & probat textus in d. can. In novo, 21. distinct. ibi: *Is sumque Principem esse voluerunt*, ut notavit Barbof. ibi num. 2. Cuperf. d. art. 4. num. 36. fol. 140. latè Gutierrez canon. quæstion. lib. 1. cap. 27. ex num. 10. & de hoc puncto ita senserunt Patres Concilij Tridentini: de quo latè videndus Sfortia Palavicinus in historia Concilij Tridentini, lib. 3. cap. 7. quem omninò videas. Idem- 15
que B. Petrus Episcopatus divisit, eoque distribuit: quod quomodo fecisset, & quibus donasset, tradit Bozius design. Eccles. sign. 6 in princip. fol. 122. in 1. impressione; immò etiam Cathedralium Ecclesiarum divisionem de tempore Tertulliani refert sign. 80. cap. 4. fol. 245. Quod 16
devoluntate acceptante superioritatem & potestatem à Christo Domino B. Petro delegatam, non verò de voluntate antecedente seu causante intelligendū est, ne in errorem incidamus, ex latè traditis à Turrecrem. de potest. Eccl. lib. 2. cap. 40. Videndus Barbof. in collect. ad text. in can. Sacrosan. etia. dist. 22. ex num. 2. Itaque licet illis decedentibus in ipsorum locum remanserint Episcopi, juxta illud Psalmi 44. *Pro patribus tuis notati sunt tibi filij;* & refertur in d. can. In novo; tamen non successerunt universaliter, prout illi fuerant constituti; sed particulares singulis attributæ erant Civitates, 17

res, & Diœceses per ipsum Petrum, ut eleganter observat Suar. *de defens. fidei Cathol. lib. 4. cap. 10. num. 6.* nisi dicas
 18 parem potestatem habuisse omnes in ordine, & dignitate consecrationis, non verò in administrationis plenitudine, ex textu sic interpretando *in cap. Loquitur, 24. quæst. 1.* Cuperf. *S. Sequitur modo textus ibi, in hujus distinctionis, &c. in art. 3. num. 3. fol. 190.*

19 Duas ergo potestates acceperunt Apostoli, ordinariam unam, in singulis provinciis sibi demandatis; extraordinariam aliam in universum orbem, quã non exercuerunt nisi mandato & licentia Petri. Bozius *sign. 80. cap. 2. vers. Præterea.* In prima successerunt Episcopi, juxta textum *in cap. Quorum vices, 68. distinct.* In secunda verò minimè. Optimè Cano *de locis Theologicis lib. 6. cap. ult. ad finem: ad idem Barb. in collect. ad text. in d. cap. In novo, num. 4.* Et circa hanc materiam latissimè, & doctissimè Abbas *quæst. 1. num. 9. post med. cum seqq.* & de eadem videndus latissimè Rodolphus Cuperf. *d. art. 5. de orig. iurisdic. quã Episcopi funguntur, per totum, fol. 273. præcipuè ex num. 31. cum seqq.* videndus etiam omninò Guttierrez *Canonic. quæstion. lib. 1. cap. 27. ex num. 10.* eleganter Prosper Fagn. *in cap. Requisivit, de ordin.*

20 ab Episcop. pag. 204. & 205.
 Crescente autem numero fidelium Ecclesiæ per primorum divini verbi factorum prædicationem, ortum fuit schisma, de quo meminit Apostol. *ad Corinth. 1.* dicentium: *Ego sum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cepha, ego autem Christi.* Ex quo factum est, ut singulis Ecclesiis Episcopi designarentur, quibus cura, & regimen gregis dominici deputaretur, ex textu *in Clem. Dudum, de sepultur.*
 21 quibus etiam Presbyteri subicerentur: antiquitus enim, idest in ipsis Catholicæ Ecclesiæ primordiis, idem erat Presbyter, qui, & Episcopus, *can. Legimus, 93. dist. can. Olim, 65. dist. cap. 1. vers. Presbyter, dist. 21.* & cum alijs tradit Petr. Gregor. *syntagm. jur. lib. 15. cap. 12. num. 1.* Card. Tusch. *lit. E, d. conclus. 3. num. 10.* Loter. *de re beneficiar. lib. 1. quæst. 9. num. 76.* At verò postquam diaboli instinctu

studia in Religione facta fuerunt dicentium: *Ego sum Pauli, &c.* idest, postquam eos, quos unusquisque baptizabat, suos esse putabat, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, ut schismaticum femina tollerentur, ut optimè his verbis notavit S. Hieron. *cap. 1. epist. ad Titum,* relatus Gratiano *in d. canone Olim, 95. dist.* ubi Archidiacon. Bursat. *conf. 126. num. 1.* & ita tradit Frances *de Eccles. Cathedralib. cap. 1.*

Moxque Diœceses assignatæ fuerunt, prout notanter tradunt Abbas *in cap. ult. num. 10. de confirm. utili. Petr. Gregor. syntagm. iur. lib. 16. cap. 12. num. 1.* Loter. *de re beneficiar. lib. 1. cap. 10. num. 6.* Baron. *ann. Domini 58. num. 4. & seqq.* & his non consideratis alia de materia tradit Girond. *de Episcopat. rat. lib. 1. cap. 1.* ubi de nomine *Episcopus:*

Hinc etiam non statim atque unus Presbyter in Episcopum fuit assumptus, cuique Ecclesiæ, & Diœceses assignatæ fuerunt; sed successu temporis, postquam Fidelium numerus cœpit propagari, primùm factæ sunt Ecclesiæ sub Curionibus, & aliæ sub Abbtibus, ex hisque facti Episcopatus, ex pluribus traditis à Petr. Gregor. *d. lib. 15. cap. 12. ex num. 2. cum seqq.* ubi latè de institutione diversorum Episcopatum, & Diœcesum divisione pertractat; & cum multis Barb. *de potest. Episcop. tit. 7. cap. 1. & 2.* & Frances *de Eccles. Cathedralib. cap. 35. pag. 641. & pag. 629. & seqq.* ubi omnes mundi Episcopatus, & Archiepiscopatus enumerat, & multa refert de materia; & in Regno Portugalliæ dividuntur Archiepiscopatus, & Episcopatus in varias classes, scilicet Archiepiscopatus Bracharensis,

Hispaniarum Primas.

Braga.

Olim in divisione Ecclesiarum Hispaniæ de tempore Magni Constantini, Bracharensis Ecclesia in Metropolitana erecta fuit, ut habetur in historia

generali Hispaniæ, p. 1. cap. 143. vers. *A los treinta años*: Moreno de Vargas in *histor. Emeritensi*, lib. 2. cap. 11. Illustr. D. Rod. à Cunha in *histor. Ecclesiast. Archiepisc. Bracharensis*, p. 1. cap. 8. num. 2. ubi num. 3. refert in illa divisione assignatos fuisse in suffraganeos Asturicensem, Tudensem, Lucensem, Conimbricensem, & Istriæ, & Flaviæ, Poritonicensem, aliàs Overensem; Vicensem, Lamacensem, Egitanensem, & Auriensem Episcopos: postea verò regnante Theodomi- ro in Concilio Lucensi de anno 569. solum sex Ecclesiæ in suffraganeas Bracharensis assignatæ fuerunt, videlicet Conimbricensis, Vicensis, Lamacensis, Egitanensis, Portugalis, & Dumensis. Deinde varietate temporum nonnunquam immutati fuerunt hujusmodi suffraganei, qui modò sunt qui sequuntur, ex eodem D. à Cunha in *d. histor. p. 1. cap. 57. num. 2.*

Episcopatus suffraganei.

Portugalis.	<i>Porto.</i>
Vicensis.	<i>Viseu.</i>
Conimbricensis.	<i>Coimbra.</i>
Mirandensis.	<i>Miranda.</i>

A Paulo III. constitutus de anno 1545. Regnante in Portugalia Ioanne III. ut refert Illustrissim. D. à Cunha *d. p. 2. cap. 79. num. 5.*

Archiepiscopatus Ulisbonensis.

Lisboa.

A Bonifacio IX. ad Archiepiscopalem dignitatem evectus regnante Ioanne primo Portugaliæ Rege, de anno 1390. ut refert Illustr. D. Rod. à Cunha in *histor. Eccles. Archiep. Brachar. part. 2. cap. 57. n. 6.* asserens tunc in suffraganeos ei fuisse assignatos Eborensem, Egitanensem, & Lamecensem Episcopatus: nam prius Emeritensi, deinde Bracharensi Metropolitanis, dum esset Episcopatus, suffraganeus extitit, ut per eundem D. Rod. à Cunha in *hist. Eccles. Episcop. Portugalliensium*, cap. 23. pag. 218.

Modo suffraganei sunt qui sequuntur:

Episcopatus suffraganei.

Egitanensis.	<i>Guarda.</i>
Lamecensis.	<i>Lamego.</i>
Lerensis.	<i>Leria.</i>
Portalegrensis.	<i>Portalegre.</i>
Ceptensis	<i>Ceuta.</i>

In Berberia erectus ab Eugenio IV. sed exemptus, & immediatè subjectus Sedi Apostolicæ, postmodum per Sixtum IV. de anno 1475. fuit in suffraganeum Bracharensi Ecclesiæ designatus, ut refert Illustr. Dom. à Cunha in *histor. Ecclesiast. Archiep. Brachar. cap. 59. num. 7. & 9.* Denique Ulysbonensi Metropolitanæ designatus suffraganeus reperitur.

Funchalensis. *Funchal.*

In Insula Materiæ.

Angrensis. *Angra.*

In Insula Tertia.

Cogensis. *Congo.*

In Æthiopia.

Capitis Viridis. *Cabo Verde,*

In eadem, & Civitate S. Iacobi,

S. Thomæ. *S. Thomè.*

In Guinea.

Brasiliensis. *Brasil.*

In Civitate, quæ dicitur Bahia de todos os Sanctos.

Archiepiscopatus Elborensis.

Evora.

Ex Episcopali ad Archiepiscopalem dignitatem evectus à Paulo III. instante Henrico Cardinali, primo Archiepiscopo, ut refert Illustr. D. à Cunha in *histor. Eccles. Archiep. Brachar. part. 2. cap. 26. n. 75. in princip.*

Episcopatus suffraganei.

Silvensis, sive)	
Faronensis.)	<i>Faro.</i>

Hic Episcopatus olim erat in Civitate Sylvensi, deinde ab ea ob intemper-

riam

riem aeris ad Civitatem Faronensem translatus fuit tempore Episcopi D. Alphonsi de Castello Branco: modò dicitur Faronensis, & aliquando Algarbiensis à Regno denominatur, ut refert Illustr. D. Acunha in *hist. Ecclesiast. Archiepif. Brachar. p. 2. cap. 61. n. 6.*

Tingitanus. *Tanger.*

Hic Episcopatus licet sit Elborensi Archiepiscopo suffraganeus, attamen Ceptensi sub Ulysbonensi unitus est, & sic Ceptensis, & Tingitanus ab uno tum reguntur Episcopo.

Elvensis. *Elvas.*

In Episcopalem fuit erectus à Pio V. regnante Sebastiano Portugalliae Rege, ut refert Illustr. D. Rod. à Cunha *histor. Archiep. Brachar. p. 2. cap. 106. n. 9.* Constitutione incipiente, *Super cunctos, 5. idus Junij 1575.*

In India Orientali.

Archiepiscopatus Goensis, Indiarum Primas institutus à Paulo III.

Goa.

Episcopatus suffraganei.

Coccinensis. *Cochim.*

Malacensis. *Malaca.*

Sinensis, seu)

Machiensis.) *China.*

Sic etiam dictus, quia habet sedem in Civitate Machao.

Iaponensis. *Japao.*

Institutus à Sixto V. & habet sedem in Civitate Nangasachi.

Malahanensis. *Malaham.*

In Regno de Malaos.

Meliaporensis. *Meliapor.*

S. Thomæ. *S. Thomè.*

Archiepiscopatus Angamalensis.

Angama.

Institutus fuit à Paulo V. de anno 1607. & alio nomine Granganorensis appellatur, vulgò *Graganor*; & aliquando ejus Archiepiscopatus denominatur Archiepiscopatus Christianorum San-

cti Thomæ, cui in suffraganeos designari debebunt Episcopi, qui in illis partibus venturâ tempestate instituendi erunt: ita testatur etiam *Frances de Eccles. Cathedral. cap. 35. pag. 641. & pag. 629. & seqq.* agit de omnibus Archiepiscopatibus, & Episcopatibus totius orbis, de quibus etiam Barbofa in *Pastorali, tit. 2. cap. 7. sub tit. Episcopatum omnium totius orbis*; quem sequutus fuit Pyrrhus Corrad. in *prax. dispensation. Apostol. post regulas Cancellar. pag. 685. sub tit. Episcopatum omnium totius orbis.* Albertus Miræus in *Geographia Ecclesiast. impressa annis 1620.* & ultra hos Episcopatus sunt in Regno Portugalliae Illustrissimus Ludovicus à Sousa Capellanus Major Episcopus Hipponensis, vulgò *da Cidade de Bona*, in qua fuit Episcopus Divus Augustinus: Episcopus Targensis, vulgò *de Targa*, Episcopus etiam Aulicus, vulgò *Cortesaõ*, qui est nobilissimus, & doctissimus D. Frei Luis de Sylva, Sanctæ Trinitatis Religiosus: Episcopus etiam *de Martiria*, qui est Reverendissimus, nobilissimus ac doctissimus D. Frei Christovaõ de Almeida, Lector Jubilatus Ordinis Divi Augustini, & Senator Senatus Ecclesiastici.

Quæ distinctio, & divisio Episcopatum, seu Archiepiscopatum fuit facta, ne ordo Ecclesiasticus confundere-²⁴ tur, & unicuique gregi Pastores attribuerentur. Concil. Trid. *sess. 14. de reformat. cap. 9.* ea ratione, quia Episcopus & Episcopatus erat unus, & subditi non erant distincti, donec fuerunt distinctæ Diœceses, Provinciæ, & Parochiæ, ex quo magna confusio oriebatur; & ut evitaretur, facta fuit divisio per varios orbis Episcopatus, ut notatur in *cap. Ecclesia 13. quest. 1. & latè probant Abbas in quest. 1. num. 9. vers. Secundo præmitto. Tusch. l. E. conclus. 3. num. 10.*

Et Episcopatus tempore Apostolorum divisi fuerunt, ut Lucius Papa testatur *cap. 180. distinct.* Ecclesiarum verò divisiones Dionysius Papa *epistola 2. ordinavit, cap. Ecclesias, 13. quest. 1.* Barbofa *de potest. Parochi, cap. 1. num. 18.* Hieronym. *de Monte de simb. regundor. cap. 12. num. 4.*

26 Distinctionem verò provinciarum, & Episcopatum sanctus Anacletus Papa, & invenit, statuit, & decrevit, ut latissime fundat agens de divisione Episcopatum, & Archiepiscopatum Frances *de Ecclesiis Cathedralib. cap. 2. num. 127. & seqq.* ubi omnes allegat in materia, & est omninò videndus: & *num. 3. & seqq.* agit de primis ædificantibus Ecclesias, Episcopatus, & Archiepiscopatus: & Gironda *de Episcopat. ratione lib. 1. cap. 2. de divisione Episcopatus*, ubi multa refert; & *cap. 3. quid sit Episcopatus: & eleganter Barbos. de potest. Episcop. tit. 1. c. 6. de Episcopatum gradu divisione.*

27 Supposita institutione Ecclesiæ, sequitur de necessitate Episcoporum, ac Archiepiscoporum in Ecclesia agendū esse, & videndum restat de eorum necessitate, & de his, quæ impediunt, aut irritant electionem, aut nominationem; vel saltem quæ animadvertenda sunt in ipsa electione, aut nominatione Archiepiscopi, aut Episcopi faciendā; quia ut cumpetentia formetur, prius debet constare competentiam formantem habere capacitatem electionis, nominationis, & dignitatis, confirmationisque, ut per illam factus Archiepiscopus, aut Episcopus possit ut dignitatis possessor competentiam formare in jurisdictionis defensionem.

C A P U T III.

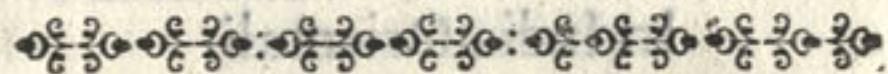
De Archiepiscoporum; & Episcoporum in quolibet Archiepiscopatu, aut Episcopatu particulari necessitate.

SUMMARIUM.

1 De Archiepiscoporum, ac Episcoporum necessitate in Ecclesia.

1 Cognita sic in primo capite origine, institutione, & divisione Ecclesiarum, Archiepiscopatum, ac etiam Episcopatum, sequitur diceq-

dum de Archiepiscopi, aut Episcopi in quolibet Archiepiscopatu necessitate, de qua, & de materia, & ad quem finem instituti sint, videndi sunt eleganter exornantes Ludovic. Cello- tius *in tract. de hierarchia & hierarchis, lib. 4. cap. 18. de Episcopi in qualibet Ecclesia particulari necessitate.* Cum multis eleganter exornat Frances *de Ecclesiis Cathedralib. cap. 1. num. 30. & seqq. & cap. 2. per tot. latissime Barbos. de potest. Episcopi per tot. & Gironda de Episcopat. ratione lib. 1. cap. 1. de Episcopatus natura & necessitate, & cap. 5. ubi etiam an Episcopatus in Ecclesia Dei sit necessarius, & ibi eleganter probat varijs authoritatibus, & rationibus: & Corona de potest. Episcop. tit. 2. cap. 1. August. Barbos. de potest. Episcop. alleg. 1. Villaroel. Gobierno Ecclesiastico y pacifico, p. 1. art. 1.*

C A P U T IV.

De qualitatibus eorum, qui eligendi sunt ad Archiepiscopi, aut Episcopi dignitatem: & qui eligi possint, vel non?

SUMMARIUM.

- 1 De multis, quæ in electione Archiepiscopi, aut Episcopi desiderantur.
- 2 Qui Episcopi invitati electi fuerunt.
- 3 De vita & moribus Episcoporum.
- 4 Ut aliquis ordinetur in Episcopum, non debet esse bigamus.
- 5 Qualis debeat esse Episcopus in sua mensa.
- 6 Quæ prudentia requiratur in Archiepiscopo, aut Episcopo ad benè regendum.
- 7 Archiepiscopus aut Episcopus debet esse ornatus in moribus.
- 8 Castitas, & pudicitia requiritur in Archiepiscopo, aut Episcopo.
- 9 Domus Episcopi debet esse commune fidelium hospitium.
- 10 Archiepiscopus, aut Episcopus debet esse Doctor, & doctus.

- 11 *Archiepiscopus, aut Episcopus non debet esse vinolentus.*
- 12 *Qualiter & quomodo Episcopus se debeat habere in correctione, & punitio- ne erga subditos.*
- 13 *Archiepiscopus aut Episcopus debet esse modestus, & humilis.*
- 14 *Archiepiscopus aut Episcopus debet se à litibus abstinere.*
- 15 *Archiepiscopus, aut Episcopus non debet esse cupidus, nec avarus, nec superbus.*
- 16 *Archiepiscopus aut Episcopus debet suam domum diligenter gubernare, & esse sollicitus ad orationem; & quos familiares habere debeat Ecclesiasticos, an Seculares.*
- 17 *Quæ puritas sanguinis requiratur ad Ordines.*

DE multis quæ in electione Archiepiscopi aut Episcopi desiderantur, loquitur Apostolus ad Timot. 1. 3. ubi sic scribit: *Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse; unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, sed suæ domus bene præpositum, filios habentem subditos cum castitate. Si quis autem domus suæ præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei diligentiam habebit? Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Latè Corona digni. Episcopi. tract. 1. cap. 1. & seqq. & cap. 2. Villaroel. Governo Ecclesiastico y pacifico, p. 1. art. 1. & 2.*

- 2 *Quæ verba refert August. Barbof. de potest. Episcop. 1. part. tit. 2. ubi eleganter exornat gloss. 1. verba illa: Si quis Episcopatum desiderat; & ibi refert multa exempla Archiepiscoporum, & Episcoporum, qui fuerunt invitati ad suscipiendum, & acceptandum Archiepiscopatum, & Episcopatum compulsi: & gloss. 2. agit de verbis illis, bonum opus desiderat; ex quibus deducit meritum, & onus muneris Archiepiscopalis, & Episcopalis, & eleganter exornat, & pertractat.*
- 3 *Idem Barbof. gloss. 3. agit de illis ver-*

bis, oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse. Ex quibus deducit exemplum Episcopi in vita & moribus: de quo exemplo nos etiam diximus tom. 1. in commentar. ad ord. tit. 1. gloss. 34. ubi multa diximus, & multos DD. ultra quos refert Barbof. allegavimus: & vide Corona, & Villaroel, supra.

Idem Barbof. glossa 4. agit de verbis illis, unius uxoris virum; ex quibus deducit, quod ut aliquis ordinetur in Episcopum, non debet esse bigamus; nec conjugatus: & ibi multos refert.

Idem Barbof. gloss. 5. agit de verbis illis, sobrium; ex quibus deducit, quod parcitatis virtus pulcherrima est inter Episcoporum ornamenta; & ibi agit, quæ debeat manducare, & bibere Episcopus, & qualis debeat esse ejus mensa, & quæ in illa escæ sint adducendæ, num. 12. & seqq. ubi refert multa exempla circa hoc.

Idem Barbof. gloss. 6. agit de verbis illis, prudentem; ex quibus deducit, quæ prudentia requiratur in Archiepiscopo, & Episcopo ad bene gubernandum; & eleganter exornat, & ultra quæ ibi refert, multa etiam nos allegavimus tom. 1. ad ord. tit. 1. gloss. 8. per tot.

Idem Barbof. gloss. 7. agit de verbis, ornatum; ex quibus deducit, quod non solum Archiepiscopus, sed Episcopus debet esse ornatus in moribus, quæ consistunt in virtutibus, & vitæ sanctimoniam; ac etiam in exterioribus, quæ consistunt in quatuor, videlicet cibo, & potu, incessu, & habitu: & ibi agit de omnibus eleganter, ut solet in specie, & refert multa iura, exempla, & DD.

Idem Barbof. gloss. 8. agit de verbis illis, pudicum; ex quibus deducit, quod in Archiepiscopo, & Episcopo requiritur castitas, & pudicitia: & ibi multa iura, DD. & exempla refert, & ultra quos ibi allegat, est videndus elegantissimè de hac materia variis iuribus, & auctoritatibus Velascus de Indice perfecto, rubric. 1. annot. 2. & 3.

Idem Barbof. gloss. 9. agit de verbis illis, hospitalem; ex quibus deducit, quod domus Episcopi debet esse commune Eiccliam hospitium: & ibi multas au-

thoritates, iura, & DD. refert, & est omninò videndus, quia eleganter exornat; & ultra quæ tradit, & optimè, & eruditè pertractat, latissimè Frances de *Ecclesiis Cathedralib. cap. 27. per tot.* ubi ad varias quæstiones nihil intactum relinquit.

10 Idem Barbof. *gloss. 10.* agit de verbis illis, *Doctorem*; ex quibus deducit, quod Archiepiscopus, aut Episcopus debet esse Doctor, & doctus, & omnium sacerarum interpretationum, atque factorum scientia debet esse præditus, & Scripturas sacras, & Canones scire, quia Mitra Episcopi utriusque Testamenti scientiam designat, quæ requiritur in Episcopo, ut ibi eleganter exornat; & ultra quos refert, alios allegavimus *tom. 1. in commentar. ad ord. tit. 1. gloss. 10.* de qua re etiam Velascus *de Iudice perfecto, rubric. 15. annot. 1.* & idem Barbof. *de potest. Episcop. tom. 2. alleg. 1. n. 31.*

11 Idem Barbof. *gloss. 11.* agit de verbis illis, *non vinolentum*; ex quibus deducit, quod Archiepiscopus aut Episcopus nõ debet esse vinolentus, & quare, & ibi multa jura, autoritates DD. aut exempla refert, & ostendit quàm detestabile sit vitium ebrietatis: de qua re etiam Velascus *de Iudice perfecto, rubric. 15. annot. fin. num. 28.*

12 Idem Barbof. *gloss. 12.* agit de verbis illis, *non percussorem*; ex quibus deducit, qualiter, & quomodo se debeat habere in correctione, & punitione erga subditos. Latè Velascus *in cap. 1. de offic. Ord. p. 1. per tot.*

13 Idem Barbof. *gloss. 13.* agit de verbis illis, *sed modestum*; ex quibus deducit, quod Archiepiscopus, aut Episcopus debet esse modestus, & humilis.

14 Idem Barbof. *gloss. 14.* agit de verbis illis, *non litigiosum*; ex quibus deducit, quod Archiepiscopus, aut Episcopus debet se à litibus abstinere, quia ex illis plura mala oriuntur, de quibus nos latè egimus, ultra quæ refert Barbof. *in commentar. ad ord. tom. 1. ad proæm. gloss. 57.*

15 Idem Barbof. *gloss. 15.* agit de verbis illis, *non cupidum*, ex quibus deducit, quod Archiepiscopus, aut Episcopus non debet esse cupidus, nec avarus, nec

superbus, & quare: de qua re nos aliqua diximus *tom. 1. in commentar. ad ord. tit. 1. in princip. gloss. 20.* & multa refert Velascus *de Iudic. perfecto rubric. 1. annot. 3. §. 3. n. 18.* & *rubric. 9. annot. 1. num. 1.* ubi de avaritia: & *rubric. 1. annot. 3. §. 5. num. 1.* ubi de cupiditate, & meliùs *rubric. 4. annot. unic.* ubi agit de superbiæ exclusione, & multas autoritates sacre Paginae & SS. PP. & Poetarum, & Doctorum refert.

Idem Barbof. *gloss. 16.* agit de verbis illis, *sua domui bene præpositum*; ex quibus deducit, quod Archiepiscopus, aut Episcopus debet suam domum diligenter gubernare, & esse sollicitus ad orationem, & quos familiares habere debeat, Ecclesiasticos, an sæculares.

Idem Barbof. *gloss. 17.* agit de verbis illis, *non neophytum*; ex quibus deducit, quod neophytus ad Episcopatum non est promovendus, nec ad Ordines sacros, nec ad beneficia, & quare; & de exclusione neophyti, & impuro: de qua re ultra quæ Barbof. nos multa diximus *tom. 1. ad ord. tit. 1. gloss. 6.* & est videndus elegantissimè Scobar *de puritate, & nobilitate probanda, quæst. 4. §. 2. per tot. & quæst. 3. §. 2.* Valenz. *conf. 90. & conf. 166. & 167.* Paz *de tenuit. cap. 42. ad statuta de sanguinis puritate*: eleganter exornat, & eruditè pertractat noviter Scano *in propugnaculo sacre Religionis Militaris, discept. 3. cap. 2.* ubi omnes, qui in materia scripserunt allegat, quia nihil intactum relinquit in hac materia; & nos latè dicemus *infra cap. 6.*

Quæ quidem qualitates requisitæ in Archiepiscopo, aut Episcopo sequentibus versibus continentur, relatis per Hostiens. *in Sum.* & per Illustriss. D. Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. Omnes 6. n. 2. dist. 38.*

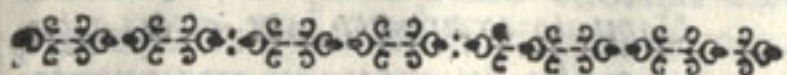
Primum præcipitur quod sit sine crimine Præsul:

Monagamus, sobrius, prudens, ornatus, & hospes:

Casta docens, non percussor, non litigiosus:

Non cupidus, benè dispositus, non neophytusve.

Talis Apostolica quod præsit regula iustit.

CAPUT V.

Utrum exteri, & non Regni originarij possint ad Archiepiscopatus, aut Episcopatus dignitatem eligi, aut nominari?

SUMMARIUM.

- 1 Quamvis ex quocunque loco, & natione sint Episcopi eligendi; attamen exteri, & non Regni naturales non debent eligi ad Archiepiscopatus, aut Episcopatus munus, & num. 2.
- 3 Speciales dantur prohibitiones in singulis Regnis, ne exteris Episcopatus, aut beneficia conferantur, ut in omnibus Regnis, & in nostro Lusitano: & n. seqq.

1 **Q**uamvis ex quocunque loco, & natione sint Episcopi eligendi, ubi alias reperiantur idonei, ut tenet Soto de iustitia lib. 3 q. 6. art. 2. Navarr. de restit. lib. 2. cap. 2. num. 165. & seqq. cum multis Petr. Gregor. lib. 4. de Rep. cap. 4. num. 17. ex illo Marci 6. Nemo propheta in patria sua.

2 Attamen contrarium est verius; exteri namque, & non Regni naturales non possunt, nec debent ad Archiepiscopatus, aut Episcopatus munus eligi, nec etiam ad beneficium, aut dignitatem Ecclesiasticam, ut est textus in cap. Obiitum, cap. Nullus, dist. 61. cap. Neminem, dist. 70. cap. Hortatur, dist. 71. cap. Aphros, dist. 98. optimus text. in cap. Bonae 2. vers. Intelleximus, de postulatione Prælatorum, cum multis Valasc. de iusta acclamat. punct. 1. §. 9. 2. p. n. 14. & 20. & ultra quos refert, idem tradunt eleganter, & latissimè Cresp. de Valdaur. obs. 6. per tot. eleganter exornat cum multis exemplis & rationibus Gonzales de leg. lib. 2. cap. 15. per tot. Sousa de Maced. in Lusitania leberat. lib. 1. cap. 12. per tot. & cum multis rationibus, & ad varios casus nos diximus in commentar. ad ord. Regni Por-

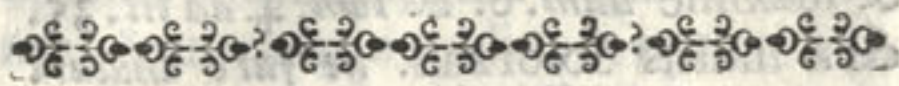
tugal. tom. 1. lib. 1. tit. 1. gloss. 22. per tot. & maximè num. 6. & tom. 4. ad tit. 35. cum multis Solorzan. de jure Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 19. num. 5. & per tot. eleganter Scan. in propugnaculo sacræ Religionis Militaris, discept. 10. cap. 6. num. 21. & seqq. ubi eleganter, & etiam an possint habere Commendas, & etiam id quando duo Regna gubernantur ab eodem Rege.

Specialesque dantur prohibitiones in 3 singulis Regnis, ne exteris, & alienigenis Episcopatus, aut beneficia conferantur, ut de omnibus Regnis testatur Valasc. d. §. 9. num. 14. pag. 307. Gonzales d. cap. 15. num. 21. & seqq. Cresp. de Valdaur. d. observ. 6.

Et de nostro Regno Lusitano testatur Cabed. de patronat. Regiæ Coronæ, 4 cap. 29. ubi ponit literas, & provisiones regias super hoc latas: Valasc. ubi supra, Pereyr. tom. 2. cap. 64. num. 30. Illustr. Cunha in cap. Neminem. 70. dist. num. 90. Gonzales d. cap. 15. num. 26. & 102. Scano, & Solorz. ubi supra.

5 Quis autem dicatur Regni originarius, naturalis, aut exterus, dicemus in commentar. ad ord. lib. 2. tit. 55. & 56. & interim vide Phæb. 1. p. dec. 67. num. 11. & 2. p. dec. 109. num. 22. & dec. 184. num. 24. Valasc. de reformation. iustitiæ. §. 8. num. 84. Pereyr. de Castr. dec. 1. num. 16. Souf. de Maced. d. cap. 12. Valasc. de iusta acclamat. d. §. 9. num. 32. & seqq. & in perfidia lib. 2. tit. 2. art. 4. Gauzzin. in defens. reor. cap. 26. num. 9. & seqq. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 30. Cyriac. controu. 292. n. 31. & 452. num. 46. Mend. in prax. 1. p. d. cap. 2. num. 24. & 2. p. d. cap. 2. num. 140. eleganter & omninò videndus latè explicans Fermosin. in cap. fin. de foro compet. quæst. 6. per tot. cum alijs etiam Carleval. de judic. lib. 1. tit. 2. quæst. 2. per tot. Oter. de pasc. cap. 4. Amaya in eod. tit. de incolis cum multis Scan. d. cap. 6. eleganter exornat Gonzalez de leg. cap. 18. ubi naturales qui dicantur apud Hispanos ad obtinenda beneficia, & quo jure Regi compctat exteris privilegia naturalitatis conferre, & ibi omnia circa naturalitatem allegat: & etiam cap. 19. ubi ele-

ganter etiam circa materiam.

CAPUT VI.

Utrum sanguine impurus, vel descendens ab Hebræis, Mauris, & neophytis possit ad Archiepiscopatus, aut Episcopatus dignitatem eligi; & quomodo sanguinis puritas, vel impuritas probetur.

SUMMARIUM.

- 1 Licet Hebræi, aut neophyti possint ad Episcopatus apicem eligi; attamen contrarium est verius: & n. 2. & 3.
- 4 Quæ autem dicatur puritas, vel impuritas sanguinis, & an præsumatur.
- 5 Quando requiritur puritas sanguinis ex statuto, præsumpta non sufficit, sed probanda est.
- 6 Puritas sanguinis ex communi estimatione probatur, & fama ex longa possessione Christianæ fidei nullâ maculâ, aut labe affecta.
- 7 Possunt admitti Nobiles descendentes à Mauritanis, & num. 8. Et quid in descendentes à familia Judæorum, quæ nullum morti Christi Domini assensum præstitit. & n. 10. & 11.
- 9 Nobilitas, & puritas probata non eliditur per contrariam memoriam, nec per initium probatum ultra centum annos.
- 12 Quid dicendum in descendentes ab Indis, & num. 23.
- 14 Christiani novi admittuntur ad beneficia.
- 15 Per statuta omnium Ecclesiarum Cathedralium constitutum est, descendentes ab Hebræis esse excludendos.
- 16 Ista statuta cum sint exorbitantia, & pænalia, non sunt extendenda, sed strictè interpretanda; & ut rigor excludatur sat est de sanguinis impuritate non constare.
- 17 Provisi in Ecclesiis ut admittantur, onere probandi non gravantur se des-

cendere ex Christianis antiquis, sed Capitulo excipiunt, aut aliter opponenti illos descendere ex origine infecta, incumbit onus probandi.

- 18 Nemo natus inter Christianos gravatur onere probandi, se esse natum ex puris Christianis, quia purus præsumitur.
- 19 In sanguine purus unusquisque præsumitur, sicut qualitas naturalis orta ex nativitate Christianorum veterum, dum non probatur contrarium. & n. 20.
- 21 Capitulo alicui obijcienti impuritatem, & ortum à parentibus impuris incumbit onus probandi concludenter.
- 22 Quando agitur de excludendo aliquem à dignitate, aut officio, est necessaria probatio concludens, quæ minus sufficit ad aliquem non admittendum.
- 23 Quomodo probetur per exempla puritas, aut impuritas.
- 24 Lata sententia in favorem puritatis ejusdem infamati, aut ad sanguinis impuritatem prodest: & n. 25. ubi de ratione.
- 26 Ad hoc ut ex auditu, & per famam probetur exceptio impuritatis sanguinis concludenter, requiruntur plura, quæ referuntur.
- 27 Fama quando est orta ab inimicis non probat in materia puritatis.
- 28 Factâ probatione impuritatis ex parte Capituli, potest provisus contraria probatione probare suam impuritatem; & an debeant testes esse omni exceptione maiores.
- 29 Et data puritate probationum prævalet semper illa, quæ fit super sanguinis puritate, cui assistit juris præsumptio.

Licet Hebræi, aut neophyti possint ad Archiepiscopatus, aut Episcopatus apicem eligi, ex textu in Cap. Cum nobis, in fin. de electione, & multos ex hoc genere fuisse in Episcopos electos, & nominatos tradit Aug. Barbof. de potest. Episcop. tit. 2. p. 1. gloss. 17. num. 9. 10. & 11. & latissimè est videndus vot. 93. per tot. lib. 3. & n. 114.

Nihilominus contrarium regulariter

est

est verius, & quare, latè exornat explicando D. Pauli auctoritatem in verbis illis ibi; *non neophytum*, Barb. d. glos. 17. per totam, ubi latè exornat: ultra quæ, & DD. quos refert, sunt videndi de hac resolutione, & materia Scobar de purit. & nobilit. poband. p. 1. quest. 1. §. 4. & quest. 2. & quest. 3. §. 2. Lara de Capel. lib. 2. cap. 4. Fragos. de reg. Reip. p. 1. lib. 1. disp. 2. §. 8. n. 237. & seqq. Paz de tenuit. cap. 42. quos & alios Ego ipse refero in comment. ad ord. tom. 1. tit. 1. gloss. 6. ubi latè exornamus, & ultra quos ibi retulimus Bobadil. in politic. lib. 1. cap. 4. Azeved. in l. 12. tit. 7. lib. 1. recop. Valenz. conf. 90. & 120. Solorzan. de iur. Indiar. lib. 3. cap. 19. num. 4. & per tot. & in politic. Ind. lib. 4. cap. 19. Hieron. de la Cruz in lib. pro defensione Stat. Hieronym. Garc. in polit. reg. tom. 1. tract. 2. difficult. 7. dub. 1. num. 8. Moreno de Vargas en la nobleza de España, disc. 9. num. 1. Scan. in propugn. relig. discept. 3. cap. 2. num. 1. Barbof. vol. 93. per tot. & num. 112.

3. Neque obstant quæ in principio diximus pro opinione contraria, quia procedunt cum S. Pontificis dispensatione, cum qua potest admitti, ut fatetur, & iupponit Barbof. ibi, & vol. 93. explicat.

4. Quæ autem dicatur puritas, vel impuritas sanguinis, ex Scobar & aliis diximus d. gloss. 6. & ultra quæ ibi diximus, advertendum est, quod puritas sanguinis, licet in omnibus præsumatur, ex ratione textus in l. cum quidam 24. ff. de legat. 2. l. 3. Cod. de infantibus exposit. cap. fin. de præsumpt. & tenent DD. infra citati, num. 18. & Sylva Respons. lib. 1. respons. 12. Carleval. de iudic. tom. 1. tit. 2. disp. 2. num. 6.

5. Tamen cum in dicta auctoritate D. Pauli specialiter exposcitur puritas sanguinis, præsumpta non sufficit, sed probanda venit, ut ex multis probat Scobar de purit. p. 1. quest. 8. §. 2. ex num. 35.

6. At probatur dicta sanguinis puritas ex communi estimatione & fama ex longæva possessione Christianæ fidei, nulla macula aut labe affecta, & ex mediis diffusè scriptis ab Scobar quest. 9. §.

2. 3. 4. & quest. 15. per tot. Rot. apud Farin. dec. 315. lib. 2. dec. crim.

Verum licet prædicta D. Pauli auctoritas absolutè loquatur, attamen interpretationem admittere potest iuri conformem & æquitati. Nam in primis possunt admitti Nobiles descendentes à Mauritanis, qui in Regnorum expugnatione fidem acceperunt, & plusquam centum annorum spatio piè & catholice vitam egerunt; quia cum sint descendentes vel à Regibus Mauritanis, vel à generi nobili, dubium non est concurrere in eis nobilitatis qualitatem, cum Mauri nobilitate naturali, sicut & universæ mundi nationes gaudeant. Otalora de nobilit. 2. p. cap. 7. num. 27. Garc. de nobilit. gloss. 7. n. 19.

Concurrit quoque puritas sanguinis sine macula, aut labe infecta, etsi prima origo fuisset ex genere Mauritano, & post temporis sæculum transactum illa origo non est attendenda, nec venit in consideratione legali, in qua usque ad proaves tantum fit extensio, ex l. Castel. 2. tit. 12. part. 2. Garc. gloss. 12. & 18. num. 4. §. 1.

Et nobilitas, & puritas probata non eliditur (ut volunt aliqui) per contrariam memoriam, nec per initium probatum ultra centum annos, ex traditis à Covar. in reg. Possessor, 2. p. §. 3. num. 7. Cravet. de antiq. tempor. 4. p. cap. materia sing. num. 40. ita & eleganter Scan. d. cap. 2. num. 10.

Secundò idem potest dici & defendi de descendibus à familia Iudæorum, quæ nullum morti Christi Domini assensum præstitit, sed contradixit, nec incidit in Iudaismum post legem gratiæ promulgatam: quem casum ponit Quintanadueñas tom. 2. singular. tract. 16. singular. 10. & ait posse admitti ad Episcopatum, ad Ordines Militares, & ad Dignitates Ecclesiasticas, quæ sanguinis puritatem exigunt; nam genus Hebræorum ex se nobilissimum fuit, ut patet Numerorum cap. 1. Garc. d. glos. 7. num. 19. Et nobilissimum fuisse Christum Dominum, eiusque sacratissimam Matrem, & progenitores, de fide est ex cap. 1. Matth. Macula autem &

nota iniusta est Hebræis, eo quod Christo Domino necem intulerint, & postmodum in Iudaismo perseverarint; nulla autem nota iniusta fuit his, qui nec intulerunt, nec legem judaicam deinceps professi sunt. Sed huius casus probationem moraliter impossibilem esse animadvertit Mendo de Ordinib. Militarib. *disquisit. 3. quæst. 5. num. 15.*

11 Verum cum possibilitas sit res ampla, casus non est omittendus; nam similem referunt Scobar *de purit. 1. p. quæst. 4. §. 2. num. 24.* & Roderic. *tom. 3. quæstion. regular. quæst. 11. art. 1.* qui cum multis dicunt statuta puritatis non esse intelligenda de descendensibus à Iudæis, qui olim ab Apostolis conversi fuerunt, ut Iudæi Hispani, maximè Carpentani, qui libentissimè prædicationem sancti Iacobi perceperunt, ut affirmat Flavius Dexter *anno Christi 37.* & Iulianus Petrus *in historia Alphonsi VI.* & de iis, qui conversi fuere anno 1400. decisum refert Barcinone in Senatu Fontenel. *de pact. nuptialib. claus. 5. glos. 1. p. 1. n. 107.*

12 Tertio idem procedit in descendensibus ab Indis; nam licet ex defectu puritatis sanguinis Indos, & Æthiopes non posse admitti ad Episcopatus, nec ad Habitus Militares, ut noviter conversos, velit Lara *de anniversar. lib. 2. cap. 4. num. 140.* quia ex sententia Divi Pauli *1. ad Timot. cap. 3.* neophyti ad Episcopatus & similes honores facile eligi non debent.

13 Contrarium tamen probat Scobar *1. p. quæst. 3. §. 3. num. 48. de puritate & nobilitate probanda;* quorum dicta cum Scano *d. cap. 2. num. 18.* ita accipienda sunt, ut prohibitio tantum procedat de Indis noviter conversis, qui propriè sunt neophyti; non de Indis, qui à nonaginta annis, & ultra fuerunt ad fidem conversi, quia ex eis descendentes ad Episcopatus, & ad omnes dignitates & officia admitti debent, & admittendos fore, & qui ab Imperatoribus & Regulis, & Municipiorum & Provinciarum Ducibus originem trahunt, affirmat Solorzan. *de iur. Indiar. tom. 2. lib. 1. cap. 27. num. 83. & 86. & in Politica Indiana lib. 2. cap. 29. pag. 242.* & in hoc consue-

tudo attendenda est.

Et quamvis Christiani novi de iure communi admitterentur ad beneficia, *14*
Murga *ad Constitutiones Apostolicas, constit. 6. & 2. Alexandri IV. n. 342. pag. 114.*

Attamen per statuta omnium Ecclesiarum Cathedralium constitutum est descendentes ab Hebræis esse excludendos, ut tenent loquendo de observantia illorum statutorum, Ricciul. *de neophyt. cap. 6. num. 7.* post Scobar. & alios Aug. Barb. *de Canonic. cap. 13. num. 29.* & in terminis Ecclesiarum nostri Perrugalliae Regni *n. 48. & 49.* Gonzal. *de leg. lib. 1. cap. 5. num. 8. 9. & per tot.* Murga *ibi supra, num. 343.* Scano *ubi supra, num. 1. & 2.* Fermosin. *in cap. fin. quæst. 2. de præsumpt. Valenz. cons. 90. 91. & 92.* Idem Barbos. *de potest. Episcopi glos. 17.* Otthobon. *dec. Rot. 75. Burat. decis. 829. num. 5.*

At ista statuta cum sint exorbitantia, *16*
& pœnalia, non extendenda sunt, sed strictè interpretanda, ut cum multis tenet Barb. *d. cap. 13. num. 30.* Burat. *dec. 829. n. 5.* & ut rigor statutorum excludatur, fat est de sanguinis impuritate non constare. Barb. *d. cap. 13. n. 31.*

Et ideo provisum in huiusmodi Ecclesiis, *17*
ut admittantur, non gravantur onere probandi se descendere ex Christianis antiquis; sed Capitulo excipiente, aut alio opponente illos descendere ex origine infecta incumbit onus probandi. August. Barb. *d. cap. 13. num. 32. 49. & 50.* & tenet Otthobon. *dec. 75. n. 10. 11. & 12.*

De iure enim nemo natus inter Christianos gravatur onere probandi, se esse *18*
natum ex puris Christianis, quia purus præsumitur. Barbos. *d. cap. 13. num. 33.* Ricciul. *de neophyt. cap. 7. n. 9.*

In sanguine namque purus unusquisque *19*
præsumitur, sicut qualitas naturalis orta ex nativitate Christianorum veterum. Barb. *in cap. fin. de præsumpt. n. 2. & 4.* Paul. Durand. *dec. Rotæ 131. n. 1. & 6. & 2. p. decis. 316. num. 1.* Frances *de Eccles. Cathedralib. cap. 28. num. 111.* Barb. *d. cap. 13. num. 34. 49. & 50.* Fermosin. *in cap. fin. de præsumpt. quæst. 2. num.*

- num. 1. 2. & 3. Rota apud Burat. in annot. ad dec. 829. num. 5. & 7. Valenz. conf. 92.*
- 20 *num. 153. & seqq. & conf. 90. num. 85. dum non probatur contrarium. Durand. dec. 131. num. 1. & dec. 316. Aug. Barb. d. cap. 13. num. 34. quia nemo præsumitur ortus ex infecta radice, sed ex proba progenie. Barb. d. cap. 13. n. 31. vers. Nemo, Fermosin. d. quæst. 2. n. 6.*
- 21 Itaut Capitulo, aut alteri obiicienti impuritatem, & ortum à parentibus impuris incumbat onus probandi concludenter, ut sæpius censuit Rota apud DD. de quibus Aug. Barb. d. cap. ultim. de præsumpt. n. 4. Fermosin. d. quæst. 2. n. 20. & 21. Idem Barb. de potest. Episcopi 1. p. tit. 2. d. glos. 17. num. 45. 46. 48. & 50. Burat. dec. 829. n. 5. Ricciul. de neophyt. cap. 7. num. 8. & seqq.
- 22 Maximè quando agitur de excludendo aliquem à dignitate, aut officio, quia tunc est necessaria probatio concludens, & minùs sufficit ad aliquem non admitendum, ut latè probat Scobar de purit. & nobilit. probanda, 1. p. quæst. 8. §. 3. per tot. & eleganter quæst. 9. §. 4. num. 56. & seqq. Peyrin. pag. 153. n. 94.
- 23 Et quomodo probetur per exempla, tradunt Durand. d. dec. 131. & 316. Aug. Barb. d. cap. 13. num. 36. & seqq. Fermosin. in cap. ex speciali 18. de Iudæis, tract. 2. q. 1. & num. 42. ubi etiam quod puritas probatur eo ipso, quod fuit admiffus ad officia, quæ non dantur nisi puris sanguine.
- 24 Maximè lata sententia in favorem puritatis eiusdem infamati, aut confanguinei, prodest etiam inter alios. Barb. d. cap. 13. num. 38. & de potest. Episcopi d. gloss. 17. num. 49. & 50. Gonzal. gloss. 9. §. 1. num. 48. Scobar de purit. 2. p. quæst. 4. num. 2. & 14. Castil. tom. 6. contr. cap. 123. num. 19. Loter. de re beneficiar. lib. 2. quæst. 43. n. 84. & 85. Valenz. conf. 92. num. 62. 66. 68. 69. & de ratione n. 112. & explicat eleganter conf. 90.
- 25 Quia purus semel habitus, & tanquam talis admiffus, non debet ut impurus reijci. Burat. dec. 829. num. 9. & 10. ubi etiam quando admiffi fuere alii eiusdem generis.
- 26 Et ad hoc ut ex auditu, & per famam

probetur exceptio impuritatis sanguinis concludenter, plura essentialiter requiruntur, & præcipuè quod fama sit perpetua, & illæsa apud omnes; quod appareat oriri potuisse ex aliqua probabili causa; quod testes deponant ita audivisse à maiori parte populi; & quod contrariis probationibus non debilitetur, prout in his terminis pluribus relatis docet Barbof. d. gloss. 17. num. 48. & seqq. & melius de Canonic. cap. 13. num. 40. usque ad 44. Sperell. dec. 173. num. 37. & seqq. & bene ad propositum Rota decis. 167. num. 24. & dec. 182. num. 3. & 7. p. 1. recentior. Carleval. de iudic. p. 2. tit. 2. disp. 3. num. 8.

Et quando fama est orta ab inimicis, 27 non attenditur, nec probat in materia puritatis. Scobar de purit. 1. p. quæst. 12. §. 2. & 2. p. quæst. 3. num. 7. & optimè Mantic. dec. 274. num. 9. Durand. decis. 131. num. 17. Barbof. d. cap. 13. num. 41. & seqq. Themud. dec. 105. Valenz. conf. 92. & quare num. 117. & seqq. & optimè num. 167. explicat Fermosin. tract. 2. crim. ad cap. 18. de Iudæis, quæst. 1.

Et facta probatione impuritatis ex 28 parte Capituli potest provisus contraria probatione probare suâ puritatē, ex Seraph. & aliis Aug. Barb. d. cap. 13. n. 45. & gloss. 17. n. 48. Valenz. conf. 90. num. 51. Fermosin. d. quæst. 2. num. 26. 27. & 28. Ubi etiam an debeant esse testes omni exceptione maiores, de quo vide Sylvam Respons. lib. 1. respons. 12. Carleval. de iudic. part. 2. tit. 2. disp. 3. n. 6.

Et data paritate probationum, præ- 29 valet semper illa, quæ sit super sanguinis puritate, cui assistit iuris præsumptio, ut tenet Valenz. conf. 90. num. 50. 53. & 55. Fermosin. in dict. quæst. 2. num. 29. & 30. Cevall. quæst. 900. num. 84. Barbof. dict. c. 13. num. 45. & dict. gloss. 17. num. 48. Loter. dict. quæst. 83. num. 89. & 97. Sperell. decis. 173. num. 44. Rota coram Mantic. decis. 274. n. 6. & 12. & decis. 317. num. 15. & apud Put. decis. 2. lib. 3. & penes Ludovif. decis. 335. n. 5. part. 2. Castil. dict. cap. 123. num. 17. Scobar de purit. 1. part. quæst. 8. §. 2. num. 25. & 26. Durand. decis. 131. n. 6. Burat. decis. 829. n. 8. Ricciul. de neophyt. c. 7. n. 22.